

ECLESIASTUL

Introducere

„Nu cunosc o lucrare mai distinsă, care să prezinte cu mai multă pastime deopotrivă durerile și plăcerile gustate de muritori, care să aprecieze mai exact esecurile și succesele lor, care să fie mai sublimă în nobletea tristetii; nici un alt poem care să pledeze cu mai mult ardore pentru iluminarea spiritului.”

-E. C. Stedman

I. Locul unic în Canon

Eclesiastul este singura carte din Biblie a carei *unicitate*, eel puțin, nu a fost niciodată pusă sub semnul Întrebării, deși aproape toate celelalte aspecte legate de ea *au fost* puse la Îndoială (spre exemplu, paternitatea ei, data, tema și teologia sa).

Motivul pentru care această carte pare să contrasteze radical cu restul Cuvântului lui Dumnezeu este faptul că prezintă doar modul uman de gândire „sub soare.” Sintagma aceasta *sub soare* constituie cheia principală a descifrării Eclesiastului. Faptul că se repetă de douăzeci și nouă de ori indică perspectiva generală a autorului, a cărui căutare se mărginește la sfera pământului, în efortul său de a dezlega enigma vieții. Și toată această căutare se desfășoară în mintea sa, fără ajutorul lui Dumnezeu.

Dacă nu vom ține cont mereu de această cheie: *sub soare*, Întreaga carte ne va confrunta cu probleme extraordinare de mare, deoarece va contrazice restul Scripturii, prezentând doctrine straine și promovând o morală de *factum* eel puțin discutabilă.

Dar dacă ne vom aminti că Eclesiastul este un compendiu de înțelepciune umană, nu divină, atunci vom înțelege de ce unele din concluziile sale sunt adevărate, altele doar pe jumătate adevărate iar altele total neadevărate.

Să dam câteva exemple: Eclesiastul 12:1 este un sfat bun, valabil și demn de primit pentru tinerii din toate veacurile - cu adevărat, ei trebuie să-și amintească de Creatorul lor în zilele tinereții lor. Versetul 4 din

capitolul 1 este doar parțial adevărat; e adevărat că o generație urmează alteia, *dax nu* e adevărat că pământul dăinuie în veac (vezi Ps. 102:25-26 și 2 Pe. 3:7, 10). De asemenea, următoarele afirmații, dacă sunt luate așa cum se prezintă, nu sunt adevărate *deloc*: „Nu este altceva mai bun pentru om decât să mănânce și să bea și să-și înveselească sufletul cu ce este bun din munca lui” (2:24). „Omul nu are nici un avantaj față de animale” (3:19); și „Cei morți nu știu nimic” (9:5).

Totuși, dacă n-am avea revelație de la Dumnezeu, am ajunge, probabil, și noi la aceleași concluzii.

Eclesiastul și chestiunea inspirației

Când spunem că unele din concluziile trase în această carte „sub soare” sunt doar pe jumătate adevărate și că unele sunt de-a dreptul neadevărate, cum se rasfăță această asupra inspirației Eclesiastului? Raspunsul este că nu atestă chestiunea inspirației nici căsuși de puțin.

Cartea aceasta se înscrie în Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu. Este insuflată de Dumnezeu în sensul că Domnul a rânduit ca ea să fie inclusă în canonul Scripturii. Noi susținem inspirația verbală, plină a Eclesiastului, în același grad în care susținem inspirația celorlalte cărți ale Bibliei. (Vezi Introducerea la Vechiul Testament, de la începutul Comentariului.)

Dar cărțile inspirate ale Bibliei contin uneori afirmații făcute de Satan sau de oameni care nu sunt adevărate. La Geneza

3:4, de exemplu, Satan i-a spus Evei că nu va muri dacă va mânca din fructul pomului din mijlocul grădinii. Deși a fost o minciună, afirmația a fost citată în Scriptura pentru a ne învăța că diavolul a fost un minciunos de la început, după cum remarcă și Dr. Chafer:

Deși inspirația consemnează neadevarul lui Satan (sau al oamenilor), ea nu justifică minciuna, nici nu o sfînteste. Ci redă cu exactitate și fidelitate ceea ce s-a spus - fie bine, fie rău.-i

intrebuintarea gresita a Eclesiastului

Tocmai pentru faptul că prezintă gîndirea omenească „sub soare,” Eclesiastul este una din cărțile cele mai îndrăgite de sceptici și de cultele false, fiind citată exhaustiv de aceștia pentru a-și sprijini doctrinele lor eretice sau lipsite de credință referitoare la moarte sau la viața de apoi. De pildă, oamenii acestia smulg versete din contextul lor, pentru a nega nemurirea sufletului și doctrina pedepsei vesnice.

Dar ei nu introduc niciodată cheia în broască. Nu le spun victimelor lor că Eclesiastul prezintă înțelepciunea omenească sub soare și, prin urmare, aceasta nu este o sursă valabilă de texte care să demonstreze doctrinele credinței creatine.

II. Patemitatea

Pana în secolul al 19-lea, aproape toți cei mai mulți evrei și creștini credeau că Solomon este eul care a scris cartea Eclesiastul. Cu un secol mai devreme, Martin Luther a respins patemitatea lui Solomon, dar el a fost o excepție.

Multi vor fi surprinși să afle că astăzi cei mai mulți carturari biblici - între care și unii conservatori - cred că această carte nu a fost scrisă de Solomon, ci a fost prezentată într-un cadru solomonic, nu cu scopul de a induce în eroare, ci din rațiuni literare.

Problema care se ivese în legătura cu patemitatea lui Solomon

Principalul argument în favoarea respingerii opiniei

traditionale conform căreia autorul cărții Eclesiastul ar fi fost Regele Solomon este de ordin *lingvistic*. Cu alte cuvinte mulți experți susțin că în carte se

afla o multime de cuvinte si constructii gra-maticale care nu au existat decat mult mai tarziu, In timpul captivitatii babiloniene sau chiar mai tarziu.

Pentru majoritatea evanghelicilor, in-treaga idee de a pune cuvinte in gura lui Solomon pare a fi un procedeu literar nelegi-tim, care le sugereaza cres,tinilor occiden-tali, daca nu altceva, eel putin intentia de a induce in eroare.

Argumentele pro si contra sunt com-plexe si aproape interminabile, drept care nu ne putem permite sa le abordam In cadrul de fata. Este suficient sa spunem a| nici una din obiectiile formulate Impotriva paternitatii solomonice nu sunt insurmon-tabile. CaYturari cu un Inalt simt al raspun-derii, precum Gleason Archer, arata ca a crede ca Solomon este eel care a scris aceastacarte este Tnca o optiune valabila.2

Argumentele In favoarea opiniei ca Solomon este autorul Ecclesiastului

IntrucSt teoria traditionala Inca nu a fost infirmata cu destula justete - oricat ar fi de nepopulara la ora actuala- noi consideram ca eel mai prudent este sa sustinem patemitatea solomonica.

InU"e *indiciile indirecte* dupa care Solomon este eel care a scris cartea se numara <?i textul de la 1:1 si eel de la 1:12, potrivit carora scriitorul este numit „fiul lui David, regele Ierusalirriului." De?i termenul „iiu" poate *si* se refere si la un descendent de mai tarziu, aceste referiri cand sunt cuplate cu detaliile directe ce se conformeaza bio-grafiei cunoscute a Regelui Solomon, con-fera greutate acestei pareri.

Intrucat scriitorul afirma ca „a fost" rege, multi considera aceasta afirmatie drept b dovada a faptului ca scriitorul nu mai era rege.la data la care a scris Ecclesiastul. In consecinta, spun ei, nu se poate ca Solomon sa fi scris aceasta carte deoarece se stie ca el a fost rege toata viata, pana la moarte. Dar nu este neaparat nevoie sa se traga aceasta concluzie. Daca a com-pus caitea Ecclesiastul la batranete. e normal sa se fi exprimat In felul In care s-a expri-mat, referindu-se la trecutul

Indepartat.

Referirile istoricc directe din cartea Ecclesiastul se potrivesc exact faptelor

cunoscute despre Solomon - si nici unei alte persoane.

Solomon a fost un rege in Ierusalim: (1) cunoscut. pentru marea sa *intelepciune* (1:16); (2) pentru marea sa *bogdtie* (2:8); (3) și ca unul care nu si-a refuzat nici o *pidcere* (2:3); (4) de asemenea, ca unul care a avut multi *servitori* (2:7); si (5) ca unul care s-a remarcat datorita programului sau impresionant de *construe*^ si de *infrumu-setare* (2:4-6).

*Traditia iudaica*⁵ ti atribuie lui Solomon redactarea Eclesiastului. Tot as.a au procedat și carturarii crestini veacuri de-a rândul pana in perioada moderna.

Aceste probe, conjugate cu faptul ca argumentele de ordin lingvistic pe care se mtemeiază teoria ca Eclesiastul ar fi fost scris de o alta persoana decat Solomon, au fost in mare parte infirmate despeciali?tii in ebraica clasica, ne fac sa optam pentru conceptia traditionala, acceptata atat de evrei, cat si de crestini, ce sustine paterni-tatea lui Solomon asupra Eclesiastului.

III. Data

Daca acceptam ca autorul uman al cartii Eclesiastului a fost Solomon, atunci putem stabili ca opera a fost redactata in jurul anu-lui 930 i.Cr., presupunand ca a scris la o varsta inaintata, cand era deziluzionat de viata consacrata satisfacerii eului pe care o traise.

Iar daca respingem faptul ca Solomon ar fi „Predicatorul” (*Koheleth*), atunci datele intre care se incadrează cartea ar cuprinde un interval de aproape o mie de ani.”⁴

DatoritS ebraicii de factura relativ tlrzie in care cred unii carturari ca a fost redactata caitea (deși Archer prefera sa numeasca limbajul „unic” mai degraba decat „tar-ziu”), in general inyatatii au plasat aparitia cartii in *era post-exilic*^{d tdrzie} (cca. 350-250 i.Cr.). Unii evanghelici prefera insa perioada imediat precedents, numita *perioada persona tdrzie* (eca. 450-350 i.Cr.).

Cea mai recentS data posibila a aparitiei cartii Eclesiastul trebuie cuprinsa in, inter-valul 250-200 i.Cr., deoarece cartea apocri-fa Eclesiasticus (datand din jurul

anului 190 i.Cr.) a recurs in mod sigur la Eclesiastul iar Sulurile de la Marea Moarta

(datand din secolul al doilea i.Cr.) contin fragmente din Eclesiastul.

remarcat: „Tu: ne-ai creat, o, Doamne, pentru Tine și inima noastră nu va găsi odihna

IV. Fondul si tema cartii

Daca ne bazam pe faptul ca Solomon este eel care a scris cartea Eclesiastul, a-tunci ne este usor sa urmarim fundalul istoric si tema cartii, cu destula incredere.

Cautarea lui Solomon

La un moment dat in viata sa, Solomon s-a decis s'S caute sensul adevarat al exis-tentei umane, fund hotarat sa descopere viata ideala. Dotat peste masura cu intelepciune si scutit de privatiuni (1 Regi 10:14-25; 2 Cro. 9:22-24), Regele Solomon a crezut ca daca era cineva pe lumea aceasta care putea sa gaseasca satisfactie deplina atunci negresit el era acea persoana.

Dar Solomon si-a impus o conditie dupa care avea sa se desfasoare aceasta' cer-cetare: el va cauta in modul sau propriu, dupa criteriile stabilite de el. El a sperat ca propriul sau intelect il va invrednici sa descopere secretul implinirii in viata, fara s& apeleze la revelatia divina. Avea sa fie explicatia- unui om fara ajutorul lui Dumnezeu. Solomon va cauta „sub soare" binele suprem in viata.

Constatarile lui Solomon

Cautarea dupa sens intreprinsa de Solomon s-a sfarsit cu o concluzie cat se poate de sumbrS, conform careia viata este „de-sertaciune si goana dupa vant" (1:14). DupS cat si-a putut el da seama, viaa sub soare nu merita efortul investit in ea. El n-a fost in stare sa gaseasca" implinirea sau satisfactia deplina si durabila. In pofida uriasei sale bogatii si intelepciuni, el n-a fost in stare sa descopere viata ideala.

Si, desigur, concluzia trasa de Solomon a fost cea corecta. Daca cineva nu se ridica *deasupra* soarelui, viata este un exercitiu al zadarniciei. Suma tuturor lucrurilor pe care ti le poate oferi viata nu poate satisface inima omului. Pascal este eel care a afir-mat: „In inima omului exista un vid pe care Dumnezeu l-a lasat, pentru a putea fi umplut doar de El." Iar Augustin a

pana cSnd nu se va odihni Tn Tine."

Experienta Lui Solomon a anticipat ade-varul cuprins in cuvintele Domnului Isus: „Oricine bea din aceasta" apa va mseta din nou" (Ioan 4:13). Apa acestei lumi nu poate sa ne asigure satisfactie durabila.

Cautarea lui Solomon dupa realitate a fost doar o etapa temporara, un singur capi-tol din biografia sa. Nu stim ce varsta a avut cand s-a angajat In aceasta cautare dupa adevar, dar se pare c3 nu mai era tanar cand s>aredactatjurnalul acesta(1:12; 11:9). In cele din urma, Solomon a reusit sa-si ridice privirea mai prestis de scare, ceea ce reiese limpede din faptul ca, Tn cea mai mare parte, trei carti din Biblie i-au fost atribuite. Dar pacatul si decaderea care i-au umbrit ultimii ani din viata ne amintesc cat de grav poate fi regresul unui credincios si cSt de nedesavarsite pot fi chiar si cele mai stralu-cite tipuri⁵ ale Domnului Isus.

Solomon si Dumnezeu

Este evident ca Solomon a crezut Tn Dumnezeu, chiar in timpul Tn care cauta implinire. In Eclesiastul el se refera de peste patruzeci de ori la Dumnezeu. Dar asta nu inseamna ca a fost un credincios devotat in acea perioada. Pe tot cuprinsul cartii el foloseste termenul *Elohim* pentru Dumnezeu, nume care ni-L dezvaluie ca pe un Creator Maret. Nici macar o singura data Solomon nu-L mentioneaza' pe Dumnezeu cu numele Sau de *Iehova* (Domnul, *Icthve*), Dumnezeul care initiaza cu omul o relatie bazatfi pe legamant.

Aceasta este o observatie important! Omul sub soare poate sti ca exista Dumnezeu. Dupa cum ne amintește Pavel la Romani 1:20:

Insusirile nevazute ale Lui, puterea Lui vesnica si Dumnezeirea Lui se vad la-murit, de la crearea lumii, fiind intelese de minte, prin lucrurile fScute de El, asa ca nu se pot dezvinovati.

Existenta lui Dumnezeu este evidenta, putandu-se vedea Tnc2 de la creatie. Ateismul nu este un apanaj al Tn^elepciunii, ci al unei orbiri Tndaratnice. Solomon, eel mai intelept om care a trait vreodatii, cand

bajbaie Tn cautarea adevarului, recurgand doar la facultatile sale mentale, recunoaste realitatea Fiintei Supreme.

Dar Tn timp ce oricine poate sti ca exista un Dumnezeu (*Elohim*) care a creat toate lucrurile, Dumnezeu Tn ipostaza de *Iehova* poate fi cunoscut doar prin revelatie spe-ciala. Prin urmare, repetatele referiri la Dumnezeu (*Elohim*) din aceasta carte nu trebuie echivalate cu credinta. Tot ce pot demonstra ele este faptul ca creatia aduce marturie existentei lui Dumnezeu si ca cei ce tagaduiesc existenta Sa sunt niste prosti (sau „nebuni," Ps. 14:1; 53:1).

De ce avem nevoie de Eclesiastul?

In mod inevitabil se ridica Tntrebarea: „De ce a randuit Dumnezeu ca o carte ce nu se ridica niciodata deasupra soarelui sa fie inclusa Tn Sfanta Scriptura?"

Mai Tntai de toate, cartea a fost inclusa pentru ca nimeni sa nu mai trebuiascli sa tr^iascS dezolanta experienta a lui Solomon de a cauta implinire si satisfactie acolo unde acestea nu pot fi gasite.

Omul natural (firesc) crede, in mod instinctiv, ca poate gSsi singur fericirea prin intermediul bunurilor sale, placerilor sau voiajurilor sale, pe de o parte, sau prin droguri ilicite, alcool sau o viata de destrabSlare și satisfacere a poftelor sexu-ale, pe de alta. Dar mesajul acestei carti este ca un om cu mult mai Tntelept si mai bogat decat vom ajunge oricare din noi Tn viata aceasta a Tncercat sa obtinS aceasta Tm-plinire si a esuatamarnic. In consecinta, ne putem scuti de toate cheltuielile, eforturile, durerile de inima, frustrarile și dezamagi-rile ce Tnsotesc o atare cautare, privind mai presus de soare la Singurul care ne poate Tmplini - Domnul Isus Cristos.

Dar mai exist3Tnca un castig pentru cei ce nu sunt Tnca gata sa accepte evanghelia, dupa cum s-a exprimat W. T. Davison:

Nu e nevoie sa scoatem Tn evidenta, pe larg. contrastui dintre Eclesiastul sj Evanghelia lui Cristos. Exista probabil nevoia de a insism asupra faptuiui ca apari(ia noii Evanghelii nu a anulat sau zadariiclit Literatura intelepciunii datand dintr-o perioada anterioam. Caci ateashi si-a facut

lucrarea la vremea ei, continuand
sit

aiba valabilitate si Tn ziua de azi. Exista momente in viata unui om cand el nu este dispus sa stea la picioarele lui Isus. Or, Tn acele momente este mai bine pentru el sa se duca la Școala lui Koheleth. Inima trebuie golita Tnainte de a putea fi umpluta. Predicatorul modern adesea trebuie sa cimenteze aceasta lectie ce IncS nu

s-a inechit și nicinuse vatnvechi. „Teme-tedc Dumnezeu si pazește poruncile Sale, taci Tn asta constS Tntreaga Tndatorire a omului." El trebuie sa vina la Cristos pentru a Tnvata cum sa faca acest lucru cu eficienta și sa tie Tnvatat aceste lectii mai Tnalte pentru care aceasta nu este decSt o pregatire a terenului.⁶

SCHITA

I. PROLOG: TOTUL ESTE DESERTACIUNE SUB SOARE (1:1-11)

II. TOTUL ESTE DESERTACIUNE (1:12-6:12)

- A. Desertaciunea indeletnicirilor intelectuale (1:12-18)
- B. Desertaciunea placerii, prestigiului si afluentei (cap. 2)
- C. Desertaciunea ciclului vietii si mortii (cap. 3)
- D. Desertaciunea inegalitatilor vietii (cap. 4)
- E. Desertaciunea religiei populare si a domeniului politic (5:1 -9)
- F. Desertaciunea bogatiilor trecatoare (5:10-6:12)

III. SFATURI PENTRU VIATA SUB SOARE (7:1-12:8)

- A. Binele si „mai binele” sub soare (cap. 7)
- B. Intelepciunea sub soare (cap. 8)
- C. Savurarea vietii sub soare (cap. 9)
- D. Cei intelepti si cei nechibzuiti sub soare (cap. 10)
- E. Raspandirea binelui sub soare (11:1-12:8)

IV. EPILOG: LUCRUL CEL MAI BUN SUB SOARE (12:9-14)

COMENTARIU

**I. PROLOG: TOTUL ESTE
DESER-TACIUNE SUB SOARE
(1:1-11)**

1:1 Autorul ni se prezinta sub titulatura de **Predicatorul, fml lui David, rege in Ierusalim**. Interesant este termenul acesta: *Predicatorul*. Echivalentul Tn originalul ebraic este *Koheleth*, adica „cel ce cheamS” sau „aduna” sau „convoaca.” In greaca este *ekklesiastes*, adica „cel ce convoaca o adunare.” Pornind de la aceasta, termenul a fost talmacit cu sensul de „con-vocator, adunator, vorbitor, eel care dez-bate, purtator de cuvnt si predicator.”

Predicatorul a fost **fiul lui David**. Desi e drept *c&fiu* ar putea Insemna si nepot sau chiar descendent, totusi se pare ca primul sens este eel corect. Solomon a fost singu-rul descendent al lui David care a fost **rege** peste Israel *in Ierusalim* (v. 12). Toti ceilalti au fost regi peste Iuda. Celelalte dinastii de regi peste Israel au avut capita-

la la Sihem (1 Regi 12:25) sau Samaria (1 Regi 16:24), iar nu la Ierusalim.

1:2 Solomon intra imediat tn subiect, f&ra sa ne faca sa asteptam pana ce ajungem la ultimul capitol. Rezultatul mtregii investigatii si cercetari Tntreprinse de Solomon sub soare este ca "**totul este deşertaciune**." Viata este trecatoare, vre-melnica, inutila, goala si zadarnica si lip-sita de sens. Nici un lucru de pe acest pamant nu-ti ofera un tel demn pentru care se meriti sii traiesti.

Sa fie oare adevarat acest lucru? Da, este absolut adevarat! Daca viata aceasta doar la at^t se rezuma, daca moartea trage cortina finala peste existenta umana, atunci viata nu este decat un abur - lipsita de sub-stanta şi trecatoare.

Apostolul Pavel ne aminte?te ca tntreaga creatie a fost supus desertaciunii sau zadarnicieii ca urmare a patrunderii pacatu-

lui in lume (Ro. 8:20). Şi nu e lipsit de semnificatie faptul ca primii parinti si-au numit eel de-al doilea fiu Abel, adica „desertaciune” sau „abur.” Solomon are dreptate. **Totul este desertaciune** sub soare.

1:3 Viata omului firav este plina de **truda** si activitate, dar cu ce se alege el, la sfarsit? Omul bate pasul pe loc, de parca s-ar afla pe un aparat sport cu banda fara sfarsit (treadmill), miscandu-se incontinuu fara sa inainteze deloc. Daca-l intrebi care e scopul muncii sale, Ti va raspunde: „Binetnteles ca sa castig bani.” Dar de ce vrea sa aiba bani? Ca sa cumpere alimente. Si de ce are nevoie de alimente? Ca sa nu-si piarda vlaga. Dar de ce nu trebuie sa-si piarda vlaga? Pentru a putea munci. Si uite-asa ajunge de unde a plecat. Munceste pentru a cumpara alimente, pentru a-si mentine taria pentru a putea munci sa faca bani ca sa cumpere alimente sa-si mentina fortele, si asa mai departe, la infinit. Dupa cum a remarcat Henry Thoreau, el traieste o viata de disperare tacuta.

Vazand o femeie plangand la o statie de autobuz, un crestin a intrebat-o daca poate sa-i fie cu ceva de folos. „0,” a raspuns ea, „sunt obosita si plictisita. Sotul este un om harnic, care munceste din greu, dar nu castiga cat as dori. Prin urmare, mi-am luat si eu serviciu. In fiecare zi ma scol dis-de-dimineata, pregatesc micul dejun si apoi iau autobuzul pentru a merge la serviciu. Apoi la sfarsitul zilei de lucru revin acasa unde ma asteapta aceeasi placa, cate-va ore de somn, dupa care urmeaza o alia zi la fel ca cealalta. Tot ce pot spune este ca mi s-a acrit de aceasta rutina nefarsita.”

H. L. Mencken este eel care a facut urmatoarea afirmatie:

Realitatea de baza care marcheaza experienta umana nu este faptul ca e o tragedie, ci ca este un plictis. Nu e faptul ca e predominant dureroasa, ci ca e total lipsita de sens.⁷

1:4 Vremelnicia omului contrasteaza puternic cu aparenta permanenta a mediu-lui sau natural.

Generatiile se succed una dupa alta, cu un - dinamism irezistibil. Aceasta este viata sub soare.

Fiecare viseaza ca va dainui,
Dar cat de repede devine acela unul
care nu
mai este [printre cei vii]!^R

-Will H. Houghton

vaporii se condenseaza, formand
norii. La randul lor, norii strabat
bolta

In absenta revelatiei, am putea fi
inclinati sa credem ca pamantui
actual *va* dainui Tn veac. Asta e
concluzia lui Solomon. Dar Petru
ne spune ca pamantui si lucrurile
din el vor fi arse Tn Ziua
Domnului ce va veni (2Pe. 3:10).

1:5 Natura se deplaseaza Tn
cadrul unui ciclu continuu si
inexorabil. De pilda, soarele
rasare la est, traverseaza
cerurile pentru ca apoi sa apuna
la vest. Apoi strS-bate Tn graba
cealalta parte a lumii, pentru a
rasari din nou la est. Acest tipar
aparenl nesfarsit, veac dupa
veac, Tl face pc om sa realizeze
ca nu e decSt o umbra trecatoare.

Daca se vor gasi unii dispusi
sa-1 acuzc pe Solomon de
comiterea unei greseli ele-
mentare de natura stiintifica,
pentru afir-matia ca soarele se
deplaseaza. cand. de fapt
pamautul este eel ce se
deplaseaza Tn raport cu soarele,
ceea ce le spunem este sa nu se
grabeasca sa-1 critice, deoarece
Solomon a descris aceste
realitati dupa cum par ele a fi
pentru om. Soarele *pare* ca
rasare si apune. Chiar oamenii
de sliinla recurg Tn permanenta
la acest limbaj, desi toata lumea
stie exact cum stau lucrurile si
nimeni nu cere nici o explicate.

1:6 Solomon Tsi continua
gandul Tn ver-setul 6. Tiparele
vantului se modifica cu aceeasi
regularitate cu care se succed
anotimpurile anului. Iarna, vjintul
din nord traverseaza Israelul,
deplasandu-se spre Neghev,
desertul din sud. Apoi cand vine
vara, vanturile dinspre sud poarta
pe aripile lor caldura ce e
transportata spre nord. Cu o
monotonie aproape obositoare,
eie Tsi urmeaza circuitul si, total
nepasatoare fata de universul
omului, parasesc scena.

1:7 Nu doar pamantui, soarele
si vantul, cisi apa urmeaza
acelasi curs monoton, an dupa
an, secol dupa secol. Toate
raurile se varsa Tn mare, dar
niciodata asta nu face ca oceanele
sa dea peste margini, deoarece
soarele evapora cantitati enorme
de apa. Apoi, pe masura ce
temperatura aerului scade,

cereasca, turnSnd apa peste uscat sub forma de ploaie, zapada sau grinding Si pe masura ce raurile se umplu de surplusul de apa, o transports Tnapoi In oceane. Aceasta activi-tate necontenita a naturii Ti aminteste omu-lui de munca sa fara sfarsit. Poate ca la acest verset s-a gandit Kristofferson cSnd a corn-pus urmatorul text: „Sunt doar un rau ce s-a tot rostogolit, dar la mare n-a mai ajuns.”

1:8 Și astfel viata pe acest pamant este plina de istovire. Limbajul uman nu e de ajuns de complex pentru a descrie monotonia, plictiseala și zadarnicia tuturor lucrurilor. Omul e vesnic nemulțumit. Indiferent cat ar vedea, tot mai vrea sa vada. Iar urechile sale nu ajung niciodata in punctul tn care sa nu mai voiascS sa auda nimic nou. Apoi el calatoreste mereu, Tntr-o frenetica cautare dupa noi senzatii, noi privelisti si noi sunete. El cauta ceea ce un sociolog american a numit dorinta fundamentala. dupa experience noi. Dar se Tntoarce nesatisfacut si blazat. Omul e Tn așa fel conceput Tncat toata lumea asta nu e Tn stare sa-i daruiasca inimii sale o feri-cire trainica. Asta nu mseamna Tnsa ca totul e pierdut pentru el. Tot ce trebuie sa faca este sa se inalte mai presus de soare, catre Cel care „satisface sufletul ce tanjeste si umple sufletul flamSnd cu bunatate” (Ps. 107:9).

Bucuria iumeasca-i trecatoare -
desertaciunea
intruchipatfi;
Desarta-i stralucirea ce-ti ia ochii,
comorile
bogate;
Desarte faima si gloria; numai Tu
poti darui
Pace și satisfactie fn viata noastra
pe pamant.
O, Doamne, nimeni nu-i caTine, nici
unul,
Pentru sufletul Tnsetat nu-i nimeni
ca Tine!⁹

-Autor necunoscut

1:9 O alta trasatura a deziluziei lui Solomon a fost descoperirea faptului ca nu e nimic nou sub soare. Istoria se repeta incontinuu. El dorea sa aiba mereu alte și alte aventuri, noi desfatari, dar curand constata ca totul era sters si

monoton.

1:10 Sa fie oare adevarat ca nu este nimic nou sub soare? Da, Tntr-un anumit sens. Chiar cele mai moderne descoperiri sunt dezvoltari ale unor principii ce au fost

incorporate Tn creatie de la Tnceput. Multe din realizările cu care se lauda omul tsi au corespondentul Tn natura. Pasarile au zbu-rat cu mult Tnaintea ca omul sa fi realizat primul zbor. Nici macar calatoriile Tn spa-tiul cosmic nu sunt noi. Enoh si Hie au fost transportati prin spatiul cosmic i'ara sa fi trebuit sa aiba asupra lor tuburi de oxigen! Tot asa cei care-și petrec viata cautand noutati vor fi Tn mod sigur dezamagiti, deoarece **lucrul acela era si in veacurile dinaintea lor.**

1:11 O alta pilula amara pe care trebuie s-o Tnghita omul este viteza cu care uita si este uitat. Faima nu dureazS mult, fund o fata morgana. Multora dintre noi ne-ar fi greu sa numim chiar strabunicii nostri. Si Tnca si mai putini sunt cei care Tsi amintesc numele ultimilor patru presedinti ai Statelor Unite. In atitudinea noastra de Tnfumurare, credem ca lumea nu se poate descurca fara noi. Și totusi, murim si sun-tern repede dati uitarii, Tn timp ce viata pe aceasta planeta Tsi continua cursu! dintot-deauna.

II. TOTUL ESTE DEȘERTACIUNE (1:12- 6:12)

A. Desertaciunea indeletnicirilor in- telectuale (1:12-18)

1:12 Aici se Tncheie concluziile lui Solomon, in continuare el ne va purta pe firul pelerinajului Tntreprins de el Tn cautarea binelui suprem Tn viata - acel *summum bonum*. Solomon ne aminteste ca **a fost rege peste Israel in Ierusalim**, cu tot ce presupune aceasta pe planul bogati-ilor, statutului social si capacitatilor sale.

Cand spune Solomon: **Am fost rege**, nu zice ca domnia sa a Tncetat. El **a fost** si este rege Tn clipa redactarii cartii de fata (v. 1).

1:13 Aici Solomon Tncepe cautarea sa dupa fericire **sub soare**. Mai Tntai, el se decide sa parcurga ruta intelectuala. El crede ca ar putea fi fericit daca ar acumula suficiente cunoștinte, drept care depune eforturi pentru a-și TnsusJ cea mai temeinica educatie posibila. Se

dedica cercetarilor si explorarilor, sintezei si ana-lizei, inductiei si deductiei. Dar curand este descurajat de mvatatura ca scop Tn sine. De

fapt, el spune ca este o indeletnicire nefericita cu care Dumnezeu le permite oamenilor sa se preocupe - respectiv acest impuls launtric profund de a gasi sensul vietii.

Malcolm Muggeridge, un intelept din epoca moderna, a ajuns la concluzii si-mi lare:

Educatia, acest idol nemaipomenit si aceastii frauda de c&petenie a tuturor veacurilor, pretinde ca ne doteaza ca sa stim sii traim si este prescrisa ca remediu universal pentru toate lucrurile, de la delicventa juvenila la senilitatea prematura. In cea mai mare parte Tnsa, educatia nu face altceva decat s,a mareasca stupiditatea, sa ne determine sa ne umflam m pene, s5 spo-reasca credulitatea si sa-i puna pe cei ce i se supun la cheremul spillatorilor de creiere ce au la dispozitia ior radioul si televiziuneaJ°

Recent cineva a pictat cu spray, in litere man, negre, pe peretele unei biblioteci uni-versitare, urmatorul mesaj: APATIA DOMINA. Cineva a descoperit ceea ce Solomon descoperise cu multe secole inainte, anume ca educatia nu este calea si-gura de a gasi implinirea in viata, ci ca, atunci cand e abordata izolat, poate fi o mare sursa de piictiseala.

Asta nu Tnseamna ca preocuparile in-telectuale nu pot juca un rol important in viata. Exista, desigur, loc pentru educatie in viata, dar acel loc este la picioarele lui Cristos. Educatia nu trebuie sa fie un scop in sine, ci un mijloc prin care sa-L slavim peEl.

Referirea la Dumnezeu din acest verset nu trebuie considerata o dovada de profunda credinta personala. *Dumnezeu* e ceea ce W. J. Erdman numeste numele Sau natural - *Elohim*M Dupa cum am aratat in introducerea, numele acesta II infatiseaza ca pe Cei Atotputemic care a creat universul. Dar nicaieri in aceasta¹ carte Solomon nu-L recunoaste ca pe Iehova Cei care Isi tine legamantul si-5i manifesta harul ras-cumparator fata de cei care-si pun incre-derea in El.

1:14 Nu ne tndoim ca Solomon si-a insusit cea mai buna educatie ce se putea obtine in Israel pe vremea aceea, dupa cum

reiese din afirmatia fara inconjur pe care o face el conform careia a vazut tot ce se face sub soare. Asta inseamna ca s-a specializat in stiinte, filozofie, istorie, belle arte, stiinte sociale, literatura, religie, psiholo-gie, etica, limbi straine si alte domenii ale cunoasterii umane.

Dar dupa ce s-au creat o serie intreaga de grade universitare ce-i poarta numele iar peretii unei incSperi s-au umplut de diplomele sale, Solomon nu a obtinut ceea ce cauta. Dimpotriva, el conchide ca totul a fost o goana dupa vant.

1:15 Ba mai mult, pe Solomon 1-a cuprins frustrarea realizand ca toata Tnvata-tura nu e in stare sa rezolve dilemele vietii. Exista lucruri strambe ce nu pot 11 indrep-tate si lucruri lipsa ce nu pot fi numaratc, dupa cum remarca Robert Laurin:

Viata e plina de paradoxuri si anomalii nere-zolvabile; si, contrar a5teptirilor, e lipsita de atatea iucruri care ar putea sa-i cont'ere sens si valoare.¹²

Omul a ajuns pe luna, dar zborul unei albine sfideaza toate legile aerodinamicii. Oamenii de stiinta au patruns in secretelc atomului, dar nu sunt in stare sa capteze lumina sau sa-i inmagazineze energia. Maladii cum este poliomelila si tubercu-loza au fost cucerite; in schimb o boala aparent banala cum este raceala nu poate fi cucerita.

1:16 Dupa ce a dobandit toate distinc-tiile academice posibile, Solomon a facut un inventar, constatand ca se poate lauda cu eel mai inalt grad de intelepciune fata de toti cei cai-e au domnit inaintea lui la Ierusalim (1 Regi 4:29-31; 2 Cro. 1:12). Mintea lui si-a insusit.un volum urias de cunostinte, dublate de o intelepciune exlra-ordinai'a. In plus el a stiut cum sa aplice cunostintele sale pe plan practic, in chestiunile vietii cotidiene, putand emite judecati echitabile si trata pe oameni cu dreptate.

1:17 Solomon isi aduce aminte cum s-a disciplinat pe sine pentru a dobandi intelepciunea, pe de o parte, si cum a cunoscut prostia si nebunia, pe de alta parte. Cu alte cuvinte, e! a explorat ambeie

extreme ale comportamentului uman, crezand ca sensul vietii s-ar putea gasi Tntr-una din aceste extreme sau in ambele. El a explorat intreg spectrul experientei umane, pentruca la urm3 sa ajunga la dezolanta concluzie ca totul este goana dupa vant.

Cu secole mai tarziu, un tanar pe nume Henry Martyn a studiat la Universitatea din Cambridge, unde a obtinut titlul ravnit de sef de promotie. Si totuși, in ceasul tri-umfului sau academic, a trebuit sa spuna: „Am ramas surprins sa constat ca am alergat dupa o umbra." A fost o deziluzie binecuvântata, deoarece, dupa cum arata J. W. Jowett, „Ochii lui priveau acum mai presus de onorurile academice, fiind atin-titi spre premiul pe deplin satisfacator al Tnaltei chemari a lui Dumnezeu tn Cristos Isus Domnul nostru."

1:18 Daca intelectualismul ar fi cheia dobandirii sensului vietii, atunci cam-pusurile noastre universitare ar fi Cemeloturi de pace si multumire. Dar nu sunt. Mai degraba constatam ca sunt foeare de agitatiie si convulsie. Binecunoscuta caricatura Tnfatisand un student avand capul inrasurat Tntr-un stergar, inghitind o aspirina si sorbind dintr-o ceasca de cafea se potriveste perfect cu concluzia lui Solomon din versetu! 18:

Caci unde este multa intelepciune este si mult necaz si cine isi inmulteste cunostinta isi mareste du-rerea.

B. Desertaciunea placed!, prestigiului si afuentei (cap. 2)

2:1 Dupa ce a esuat In Tncercarea de a gasi Tmplinire Tn preocuparile intelectuale, Solomon Tsi indreapta acum atentia spre o alta tinta: obtinerea **placerii**. *Pare la mintea cocosului ca oricine ajunge sa guste cat mai multe placed vafi, negresit, fericit* -pare sa judece Solomon. Placerea, prin definitie, Tnseamna o suma de senzatii de-lectabile ce provin din gratificarea unor dorinte personale. Așadar Solomon s-a de-cis sa traiasca din plin, adica sa Tncerce sa experimenteze

toate ipostazele Tn care poate fi stimulata Tntreaga gama de simturi

umane. Da, va bea pana la fund paharul desfatarilor, pana cand inima i se va salura. Dar cautarea aceasta s-a soldat cu cșec. Solomon conchide ca placerile de sub soare sunt o **desertaciune**. Dezamagirea sa se regasește in urmatoarea strofa:

Doamne am cautai sa beau din
toate urcioarce
sparte,
Dar vai, apa n-am gasit Tn ele.
Cand m-am aplecat sa sorb din ele,
Mi-auras Tn nas, tTicandu-
masiipiang.^{1^}

-B.E.

Sa Tnsemne oare toate acestea ca Dumnezeu nu doreste ca oamenii Siii sa guste nici o placere? Dimpotiiva, exact reversul este adevarat. Dumnezeu doreste ca ai Sai sa se bucure de o viata satisfacatoare. Dar El vrea sa stim ca lumea aceasta nu ne poate asigura nici o placere adevarata; placerile reale se gasesc doar mai presus de soare. „In prezenta Ta sunt placed pe veci" se spune Tn Psalmul 16:11. In acest sens, Dumnezeu este eel mai mare hedonist sau iubitor de placeri dintre toti!

Marea minciuna propagata de filme, televiziune și reclame este ca omul ar putea sa-si creeze propdul sau rai aici pe pamant. fara Dumnezeu. Dar Solomon a Tnvatat din propria-i experienta ca tot ce ne poate oferi aceasta lume sunt balti cu apa statuta si ur-cioare sparte, pe cand Dumnezeu ne ofera fantana vietii.

2:2 Reflectand la r^tsul lui searbad, Solomon Tsi da seama ca a fost o nebunie si ca din toata distractia sa nu s-a ales cu nimic. Este o constatare pc care au facut-o multi altii, cii Tn spatele rasului se ascunde Tntristarea s.i ca cei angajati in industria di-vertismentului au adesea primii nevoie de ajutor pentru a face fata problemelor de or-din sufletesc ce-i apasa.

In lucrarea sa: *Secretul fericirii* Billy Graham reda cazul unui pacient cu tul-burari mentale care s-a dus sa consulle un psihiatru, sperand ca acesta Tl va ajuta sa scape de deprimarea sa ce nu putea fi vin-decata nicicum. S-a sculat descurajat si aba-tut, tara ca

restul zilei sa-i aduca vreo ame-liorare. Si iuta ca acum ajunsese Tntr-un punct Tn care simtea ca nu mai poate con-tinua așa. Inainte de a iesi din cabinetul psi-

hiatrului, acesta i-a spus ca in oras se da o reprezentatie cu un clovn Italian, care-i face pe spectator! sa se prapadeasca de ras, seara de seara. Doctorul i-a recomandat pacien-tului sa vizioneze acest spectacol, promitandu-i ca va avea un efect terapeutic benefic, TntrucSt eel putin pentru doua ore va rade, putand astfel sa uite de necazurile sale. „Da, va recomand sa-1 vedeli pe acest clovn italian! " La care pacienlul, arborand o mutra de caine plouat, i-a spus medicului: „Eu sunt clovnul acela!." Cu adevarat si omul acesta putea afirma despre **ras** - „**Esti o nebunie! iar despre veselie: „La ce fo-losesti?"**

De cate ori nu privim in viata la altii, imaginandu-ne ca acestia n-au probleme, ca nu sunt Tmpresurati de nelinisti, nu-i Tncearca tot felul de incertitudini, ca nu au o multime de nevoi. Dar E. A. Robinson spulbera aceasta iluzie in poemul sau inti-tulat „Richard Cory":

Ori de cate ori Richard Cory se
ducea In oras,
Noi, cei de pe trotuar, Tl priveam,
Pentru ca din tiilpi pana Tn crestet
era gentle-
manul Tntruchipat,
Manierat si Tncantator de suplu.

In plus, stia totdeauna sa se Tmbrace
elegant, Iar in vorbire se dovedea un
om cumsecade. Cu toate acestea, se
perpelea cand spunea „BunS
dimineata" si striilucea cand umbla.

Pe deasupra mai era si bogat -
putred de bogat
Un om desiivarsit de cizelat.
Pe scurt, am zis noi. e tot ce poate
Intruni un
om mai bun,
Tot ce ne-am dori sa fim si noi, dac-
am putea.

Si uite-asa noi trudeam din greu,
lumina astep-
tand,
Stand la coada dupa camea ce nu se
mai da,
Blestemandu-ne coaja de paine ce-o
mai
aveam;
Pe cand Richard Cory, Tntr-un amurg
de vara,
Se-ntoarse acasa si cu un glonte
creierii-\$i
zburaJ⁴

risipitor al Vechiului Testament, se
deda la vin, panandu-si in gand sa
devina eel mai mare

expert Tn acest domeniu. Poate ca
daca va putea experimenta cele mai
alese senzatii pentru cerul gurii
sale, Tntreaga fiinta va cunoaste o
relaxare si satisfactie suprema.

Din fericire, Solomon a avui atiita
tntelepciune sa impuna limite
epicurismu-lui sau, cum reiese din
cuvinteic: **in timp ce inima ma va
carmui cu** intelepciune. Cu alte
cuvinte, nu se va deda la bautura
peste masura, nu va cadea m belie.
Dc asemenea, nici nu s-a pus
probiema ca e! sa devina *dependent*
de bauturi tari, dupa cum nicaieri
Tn cautarea sa febrila dupa realitate
nu lasa sa se Tntrevada ca ar fi
devenit dependent de droguri.
Hotarai Solomon era prea Tntelept
ca sa faca una ca asta!

Un alt lucru pe care-l Tncearca
Solomon este **nebunia**, adicS
formele nevinovate si inofensive ale
acesteia-cu alte cuvinte, tot felul de
nimicuri sau fleacuri lara sens. Cine
stie, si-a spus Solomon, daca
Tntelep-ciunea nu define raspunsul,
poate ca-l voi gasi In domeniul
opus. Uneori oameni lara prea
multa inteligenta par sa fie mai
lericili decat oameni mult mai
destepti decat ei. Si astfel, nedorind
sa treaca peste acest bolo-van, fara
sa vada ce se afla sub el. Solomon
si-a Tndreptat atentia, cum
spuneam, spre fleacuri,
complacandu-se Tn lot felui de
placeri si amuzamente - toate din
dorinta febrila de a descoperi
modalitatea cea mai buna Tn care-
\$i poate pelrecc omul dipelc zilelor
sale trecatoare sub soare. Dar nici
aici n-a gasit raspunsul.

2:4, 5 Atunci Solomon s-a decis
sa sc angajeze Tntr-un vast
program edilitar. Daca educatia,
placerile, vinul sau nebunia nu
detineau cheia, negresit raspunsul
Tl va gasiin averi- si-a spus el. Si
astfel si-acon-struit case luxoase,
sadindu-si vii Tntinsc. Pornind de la
datele cunoscute despre pro-gramul
edilitar af lui Solomon, putem afir-
ma ca n-a facut nici o economie la
fondurile pe care le-a alocat pentru
acest program.

\$i-a clSdit conace extravagante,
cu par-curi si gradini - adevarate
paradisuri. Livezi cu tot felul de
pomi fructiferi au aparut pe
proprietatile sale. Ne imaginam ce
placute trebuie sa fi fost vizitele pe
care i le faceau prietenii, pe care
Solomon ?i in-vita sa inspecteze
toate aceste realizari, um-flUndu-se
Tn pene de mandrie cand acestia Tl

elogiau impresionati peste masura de aceste realizari nemaipomenite.

Probabil ca nici unul din oaspetii sai nu avea curajul sa-i spuna ceea ce i-a spus Samuel Johnson unui milionar ce-l plimba pe carari similare de gadilare a eului sau. Dupa ce a vazut tot luxul si stralucirea averilor milionarului, Johnson a exclamat: „Toate acestea il fac. pe om sa-i vina foarte greu samoara.”

Lumea nu duce lipsa nici astazi de cota sa ridicata de milionari deziluzionati, ca regele din basmul lui Andersen, *Hainele tmparatului*. Monarhul acesta a iesit pe strazile cetatii, crezand ca este tmbracat cu vesmintele cele mai alese, pe c&nd un copi-las a remarcat cf de fapt era gol.

2:6 Aceste averi imense aveau nevoie de un sistem eficient de irigatie Tn timpul ve-rilor secetoase din regiune, drept care Solomon a construit apeducte, lacuri si iazuri, cu toate canalele necesare pentru aductiunea apei.

Daca acumularea de bogatii ar putea garanta pacea si fericirea, atunci Solomon s-ar fi putut considera om Tmplinit. Dar, la fel ca noi toti ceilalti, el a fost nevoit sa m-vete ca adevarata placere rezulta in urma unor nobile renuntari, iar nu din frenezia agonisirii cat mai multor bunuri. Solomon isi cheltuia banii pentru un lucru care nu era paine si castigul muncii pentru ceva care nu satura(Is. 55:2).

2:7 Pentru intretinerea grandioaselor palate si conace ale regelui era nevoie de batalioane de slujitori si slujitoare. Ba mai mult, avea sclavi ce i se nascusera in casa -fapt ce-i atribuia un loc deosebit Tn randul oamenilor instariti din vremea aceea.

Pentru Solomon, ca de altfel pentru majoritatea oamenilor, a fi mare Tnsemna, in primul rand, sa fie servit. A sta la masa era pentru el mai de dorit decat a sluji. Dar a venit apoi in lume Unul mai mare decat Solomon ca Rob al robilor, aratandu-ne ca adevarata maretie in Tmparatia Sa consta in a fi tu insuji slujitor (Marcu 10:43-45; 9:24-27).

Cele mai mari cirezi si turme de care dispunea orice locuitor al Ierusalimului pasteau in pas.unile lui Solomon. Dacapres-tigiul ar fi fost cheia unei vieti fericite, a-

tunci cu siguranta Solomon poseda acea cheie. Dar prestigiul nu era cheia fericirii si Solomon nu detinea aceasta cheie. Bine a spus cineva: „Am cerut toate lucrurile pentru ca sa ma pot bucura de viata; mi s-a dal viata ca sa ma pot bucura de toate lu-crurile.”

2:8 Ce vom spune apoi despre toate resursele lui financiare? Avea argint si aur din belsug si comoara regilor si a provinci-ilor. Aceasta poate fi o referire la im-pozitele pe care le percepea de la supusii sai ori bogStia stransa din teritoriile cucerite. Sau ar putea fi o referire la obiectele de arta ce i se aduceau in dar de catre demnitarii care-l vizitau, cum a fost Regina din \$eba.

In continuare Solomon s-a ocupat de muzica. Se spune ca muzica are darul de a calma, de a-i ferma pe oameni. Prin ur-mare, Solomon a chemat cantaretii cei mai buni, barbati si femei. La IerusaHm Cotidi-anul Timpul publica probabil pe pagina Tn-tai stiri palpitate despre toate concertele sustinute. Dar, desigur, regele organiza si concerte particulare - cu participarea unor formatii de dimensiuni reduse, a unor ansambluri de muzica de camera, care sa ofere cadrul muzical dineurilor sale somp-tuoase. Numai ca dezamagirea pe care o va fi incercat-o Solomon si in aceasta privinla e magistral surprinsa de Samuel Johnson in a sa *Jstorie a Lui Rasselas, Printul Abisiniei (The History of Rasselas, The Prince of Abyssinia)*:

Pot, tot a\$sa de bine, sfi-1 chem pe lautar i?i pe can-taret, dar sunetele ce-mi erau placute ieri astazi ma obosesc, pentru ca maine sa-mi devina de-a dreptul nesuferite. Nu pot detecta in mine nici a capacitate de perceptie care sa nu fie napadita de placerea ei corespunzatoare, si totusi nu ma simt deloc Tncantat. Negresil omul are un simt latent pentru care locul acesta nu-i otera nici o gratifi-care, sau are unele dorinte distincte fata de simtul ce trebuie satisfacut inainte ca el sa poata fi fericit."5

Apoi Solomon a incercat sexul. Cu alte cuvinte, vinul (v. 3) si cantecele (v. 8) n-au fost de ajuns; mai era nevoie de femei. Vin, femei si muzica! Nu se cunoaste sensul exact al termenului tradus in versiunea NKJV prin **instrumente muzicale**, va-

rianta aceasta fiind aleasa de traduc&tori da-torita contextului. Versiunea NASB reda ultima propozitie astfel: „placerile barbatilor - multe concubine.” Biblia ne pre-zinta faptele, fara sa le aprobe, informctn-du-ne ca Solomon a avut 300 de concubine (J Regi 11:3). Sa fj crezut oare Solomon ca in asta consta fericirea?! Imaginati-va cata gelozie, bSrfa si mancatorie trebuie sa fi e-xistat Tntr-un asemenea harem!

Si totusi si In societatea noastra bolnava persista iluzia ca sexul ar fi calea spre atin-gerea fericirii si implimrii! In limitele ISsate de Dumnezeu in cadrul casniciei monogame, acest lucru poate fi adevarat. Dar abuzurile comise pe plan sexual nu due decat la mizerie si autodistrugere.

O victima a curentului de obsedare se-xualS din zilele noastre s-a simjit ulterior mselata, drept care a scris urmatoarele cu-vinte:

Cred ca am dorit ca sexul sa fie un fel de !m-plinire psihedeiica, sa dau lovitura prin el, ca toata lumea sa se aprinda ca atunci cand ai castigat la jocurile mecanice. Dar la sfarsit, dupa ce s-a terminat totul, m-am simtit Tnselata, abuzata. Mi-aduc aminte ca mi-am spus: „Asta-i totul? Oare ia asta sa se rezume totul?”¹⁶

2:9 Si astfel Solomon a devenit mare. A avut satisfactia de a-i fi Tntrecut pe toti pre-decesorii sai, situandu-se cu mult dea-supra lor pe scara prestigiului - asta presupunand ca-i va fi adus anumitc satisfactii. Iar Tntelepciunea sa Tnnascuta nu l-a parasit, dupa toate escapadcle si ex-perimentele Tn care s-a angajat. Capul nu si l-a pierdut.

2:10 tn cautarea sa dupS satisfactie, el a respins orice plafon pentru cheltuielile sale. Daca vedea un lucru ce si-l dorea, Tl cumpara. Daca credea ca o anumitS placere Ti va aduce satisfactie, se deda m-data la ea. Si astfel a gasit o anumita satisfactie Tn acest cere vicios al dobandirii de lucruri si angajarii Tn tot felul de activi-tati. Aceasta bucurie trecatoare i-a fost toata rasplata cu care s-a ales de pe urma tebrilelor sale eforturi de a gasi placerea si a stnitnge c&t mai multe bogatii.

2:11 Apoi a facut o pauza, pentru a in-

ventaria toate activitatile sale, toata ener-gia cheltuita, si care a fost rezultatul?

Totul era deşertaciune si zadarnicie, **goana dupa vant**. N-a aflat satisfactie durabila sub soare. A aflat, asemenea lui Luther, ca „imperiul lumii Tntregi nu e decat o coaja de paine pe care o arunci u-nui caine.” Toate acestea l-au plictisit.

Renumitul caricaturist Ralph Barton a ajuns si el Tn punctul m care s-a plictisit de toate, drept care a scris:

Am parte de putine greutati, de multi prieteni si de mari succese. Am schimbat nevastti dupa nevasta. casa dupa casa si am vizitat marile tari ale lumii. Dar m-am saturat de toate aiti-ficiile cu care sunt nevoit sa-mi umnlu cele douiizeci si patru de ceasuri din zi.¹⁷

Esecul placerii si al bunurilor ago-nisite de a umple golul din inima omului a fost ilustrat foarte bine si de un personaj fictiv care n-a avut decat o singura do-rinta, ce i-a fost Impiinita pe data, pri-mind ce si-a dorit:

Si-a dorit o casa si imediat i-a fost acordata, cu serviiorii ce-l asteptuu supusi la usa. Si-a dorit un Cadillac, si cat ai bate din palme l-a avut. cu tot cu sofer. La Tnceput. a fost incantai peste masura, dar mai apoi a Tnceput s3.-si piardii interesul pentru toate acestea. La un moment dat i-a spus unui angajat de-al siiu: „Vreau s& ies din toata treaba asta. Vreau sa creez ceva, sa sufar ceva. As prefcre sa flu Tn iad, mai degraba decat aid.” La care servitorul i-araspus: „Dar unde credeti ca vaafilai?”¹⁸

Exact acolo se afla societatea din zilele noastre - Tn iadul materialismului, Tncercand sa satisfaca inima uinana cu lucruri ce nu aduc satisfactie durabila.

2:12 Datorita rezultatelor deplorabile ale tuturor cercetarilor sale, Solomon a Tnceput sa ia Tn considerare daca se merits a fi un Tntelept sau un prost. Si s-a de-cis sa investigheze aceasta chestiune. fn-trucat viata este o goana dupa ciabuci de sapun, are oare omul ce traieste o viata Integra vreun avantaj fata de eel ce traieste la polul opus, fac^ndu-si de cap, gustand din plin din nebunie si prostie?

Fiind un monarh absolut si pe dea-supra si inelept si bogat, s-ar fi cuvenit ca lui Solomon sa nu-i fie deloc greu sa afle raspunsul. Dar daca nici macar el nu era in stare sa afle raspunsul, ce s,anse ar mai fi avut oricare din succesorii sai? Slabe sperante erau pentru oricare din cei ce aveau sa-i urmeze la tron sa elucideze acest subiect.

2:13 Concluzia sa generala a fost ca **intelepciunea** este mai buna decat **ne-bunia** Tn acelasi grad in care **lumina in-trece intunericul**. inteleptul umbia in lumina, vazand pericolele ce-i stau Tn fata. Pe de altS parte, nebunul (sau prostul) bajbaie in Tntuneric, cazand in toate santurile si capcanele ce-i sunt intinse.

2:14 Dar chiar si admitand ca inteleptul poseda acest avantaj, putand vedea pe unde calca, in final ce diferenta exista tn-tre ei? La urma si unul, si altul moare si oricata Tntelepciune ar avea cineva, nu poate intarzia sau anula clipa randuita pentru Tntalnirea cu moartea. Asta e soar-ta tuturor. (Sau, cum s-a exprimat Co\$bu: „cu o moarte toti suntem datori," n.tr.)

2:15 Cand Solomon si-a dat seama ca Tl asteapta" aceeasi soarta ca cea de care va avea parte nebunul, s-a intrebat ce rost a mai avut sa puna un pret atat de mare pe tntelepciune in tot cursul vietii sale. Sin-gura virtute rascumparatoare a Tntelep-ciunii este faptul ca iti lumineaza calea. In rest nu e cu nimic mai buna. Si astfel concluzia c ca si intelegciunea este o mare risipa de efort.

2:16, 17 Solomon continua ideea aceasta in versetele 16 si 17. Dupa tn-mormantare, si Inteleptul. si nebunul sunt uitati nurnaidecaL In curs de o generate sau doua, e ca si cand n-ar fi trait nicio-data. Numele si fetele ce par atat de im-portante m prezent se vor sterge in curand, risipindu-se Tn ceata timpului. Iar cSt priveste vreo speranta Tn faima s^i renume durabile, inteleptul nu e mai bun dec&t nebunul.

Realizarea cutremuratoare ca faima este trecStoare si ca omul este repede dat uitarii 1-a facut pe Solomon sa urasca viata. in loc sa gaseascg. satisfactie si Tm-

plinire Tn activitatile umane de sub soare, Solomon a aflat numai Tntristare, Mult s-a necajit cand si-a dat seama ca totul a fost **deşertaciune şi goana dupa vant.**

Un fost atlet care a urcat pe culmile gloriei, asigurandu-si o faima binemerit-tata, a spus:

Ceu mai palpitanta clipa din viata mea a fosl aceea !n care am marcat golul decisiv Tntr-un meci foarte important si am auzit vuietul fanilor din tribune. Dar Tn seara acelei zile, pe cand stSteam Tn liniste in camera mea, am fosl cuprins de un sentiment de zadarnicie. La urma urmelor, ce rost avea acest lucru? Cu cc m-am ales? Oare nu era scop mai bun pentru care sa traiesc Tn viata decat s'& marchez goluri? Aceste ganduri au facut sa Tncolteasca in mine dorul dupa aflarea adevaratei satis-factii. Stiam Tn inima mea ca nimeni nu-mi puteatmplini nevoia decat Insusi Dumnezeu. Curand dupa aceea. am aflat Tn Cristos ceea ce nu putusem aflam lume.¹¹⁻¹

2:18 Una din nedreptatile care 1-au de-ranjat pe Solomon a fost faptul ca nu i s-a Tng&duit sa se bucure de bogatiile acumu-late. Iata ce scrie C. E, Stuart Tn legatura" cu aceasta:

Moartea este viermele care roade ia radacina po-mului placerii, slricandu-ti tot cheful si rapin-du-ti capacitatea de a te bucura de ea. Asta pentru ca moartea 11 secera pe om tocmai cand, Tn sfarsit, dupa ani sji ani de truda\ se pregSteijte sa se infrupte din rodul muncii sale. ~°

Si unde mai pui ca tot ce a agonisit Tn viata trebuie sa lase moştenire celui care vine dup5 el.

2:19 Numai ca trebuie sa constatam cu amaraciune ca s-ar putea ca moştenitorul sau sa" nu fie Tntelept. Dimpotriva, poate fi risipitor, un prostanac, un om datat la placeri, un baiat de bani gata, pus pe cap5-tuiala, un pierde-vara. Si totusi, unui asemenea om i se lasa¹ toata averea. Va risipi o comoara pentru care n-a depus nici un efort, la care n-a contribuit cu nimic.

Asta 1-a enervat la culme pe Solomon. Poate ca a avut o premonitie ca asa se vain-tampla chiar Tn familia sa. Poate ca

Solomon a prevazut ca fiul sau, Roboam, va risipi, din prostie, tot ce triduse tatal sau at&t de mult pentru ca sa acumuleze. Isto-ria ne spune ca Roboam a procedat exact asa. Refuzand sa asculte de sfetnicii sai mai varstnici, el a precipitat scindarea regatului. Cand egiptenii au invadat Iuda, Roboam a incercat sa se puna bine cu ei, dandu-le toate comorile din templu. Scuturile de aur au fost adaugate la bogatiile Egiptului, Roboam fiind nevoit ulterior sa le In-locuiasca cu scuturi de alama (vezi 2 Cro. 12:9-10).

2:20 Perspectiva de a fi nevoit sa lase tot lucrul sau de o viata si toate bogatiile ago-nisite unui succesor nevrednic 1-a cufundat pe Predicator intr-o stare de adanca depri-mare, intrucat i se parea atat de lipsit de sens - un urias dezacord, facandu-l sa i se para ca toate eforturile sale au fost In zadar.

2:21 fntreaga idee I-a exasperat, anume faptul ca un om care-si consolideaza o po-zitie financiara solida, dotandu-se cu resurse rezultate din investitii prudente, din decizii chibzuite In afaceri si din strategii bine puse la punct, trebuie sa lase toate acestea, la moartea sa, unuia care n-a muncit o ora Tn toata viata sa, pentru ago-nisirea acestor lucruri, dupS cum nu a avut nici o grija pe cap. Cum poate fi definita aceasta situatie altfel decat o enorma absur-ditate si o mare calamitate?

In pofida acestei sumbre constatare a lui Solomon, parintii din toate lumea continua sa munceasca cea mai mare parte a vietii lor pentru a acumula o avere ce va fi lasata mostenire copiilor lor. Cu mult altruism, ei spun ca aceasta e datoria lor morala. Dar Jamieson, Fausset si Brown (in comentariul lor biblic) sustin ca: „la radacina acestei ati-tudini de pretinsa jertfire altruista a parintilor lumesti de a le asigura copiilor un viitor sta egoismul.”²ⁱ Mai intai de toate ei se gSndesc cum sa-si asigure cele mai de pret lucruri pentru ei Insi, cand vor ajunge la batranete. In realitate, In primul rand ei se gandesc la ei tnsisi. Ca urmasii lor vor mosteni ce li se va lasa este doar urmarea naturala a decesului parintilor si a legifor succesiunii.

Din perspectiva crestina, nu exista nici un motiv pentru care parintii trebuie sa munceasca din greu, sa se stramtoreze, sa

economiseasca si sa faca sacrificii pentru a le lasa bani copiilor lor. Banii lasati prin testament adesea au cauzat grave eruptii de gelozie si dezbinare In familii ce pana atunci au trait In armonie. Copii au fost ruinali spiritual si moral dupa ce au devenit dintr-odata mostenitori ai unor mari averi. In asemenea cazuri, apar inevitabil si alte rele.

Abordarea spirituala este de a pune bani i nostri in lucrarea pentru Dumnezeu *acutiu* nu a-i lasa copiilor, care sunt uneori nevrednici, ingrati si chiar nemantuiti. Martin Luther a considerat ca poate sa-si Tn-credinteze familia In mainile lui Dumnezeu, dupa cum s-a Incredintat pe sine. Iata ce a scris el In testamentul sau:

Doamne Dumnezeule, Isi multumesc pcentm ca ai gasit cu cale sa m;! faci un sarac si un ncvoias pe pamant. N-am nici casa, nici pamant. nici bani de lasat in urma mea. Tu mi-ai dat sotie si copii, pe care acum Ti-i dau inapoi. Doamne. hraneste-i, Invatii-i si pazeste-i cum ai tacut si in cazul meu.

2:22 Solomon conchide ca **omul** nu dis-pune de nici un lucru de valoare rezultand din **toata munca lui** si din straduinta iniinii lui **sub soare**. El se straduieste, trudeste, se framanta si se Infurie - pentru ce? Ce im-portanta mai au toate acestea la cinci minute dupa moartea sa?

DacS n-am avea parte de revelatie, si noi am trage aceleasi concluzii. Dar slim din CuvantuI lui Dumnezeu ca viata noastra poate fi traita pentru Dumnezeu si pentru eternitate. Stim ca tot ce se face pentru El va fi rasplatit. Munca noastra nu este In zadar TnDommil (1 Cor. 15:58).

2:23 Pentru omul care nu are nici o nadejdeTnsa este adevarat ca zilele sale sunt pline de durere si munca istovitoare iar noptile si le petrece agitat, Intorcandu-se de pe o parte pe alia. Viata este o suma de frus-trari uriase, plina de Ingrijorari si dureri de inima.

2:24 Asa stSnd lucrurile, ar fi o filozofie logica a vietii pentru omul a carui Intreaga existenta este sub soare sa-si gaseasca placerea In a manca, a bea si a munci. Predicatorul nu promoveaza lacomie si betia, ci mai degraba gasirea placerii oriunde este

posibil in lucrurile obisnuite ale vietii. Chiar si aceasta este **din mana lui Dum-nezeu** - ca oamenii sa se bucure de Tn-durarile normale ale vietii, sa manance ali-mente gustoase, sa-si potoleasca setea cu bauturi racoritoare si sa aiba satisfactii de pe urma unei munci cinstite. Omul nu are capacitatea de a se bucura, decat daca Dumnezeu i-o daruieste.

Un **alt** predicator de mai tarziu, Apos-tolul Pavel, a confirmat conceptia lui Solomon, spunand ca daca nu ar fi inviere din morti, atunci cea mai buna politica de urmat ar fi: „sa mancam, sa bem, caci maine vom muri!" (1 Cor. 15:32).

Capacitatea de a manca si a gasi satis-factie tn alte privinte vine de la Dumnezeu - adauga Solomon. Fara El, nu am putea sa ne bucuram nici macar de cele mai ele-mentare placeri. Depindem de El in ce priveste asigurarea hranei, a poftei de man-care, a digestiei, a vederii, auzului, mirosu-lui, memoriei, sanatatii, conditiilor igienice si a tuturor celorlalte aspecte care alcatuiesc experience normale si placute pentru noi.

2:25 In versetul 25 el adauga ca a putut sa se bucure de toate aceste lucruri mai mult decat toti ceilalti.

Desi John D. Rockefeller avea un venit de circa un milion pe saptamana, masa shn-pla pe care i-au prescris-o medicii nu costa decat vreo cativa centi. Unul din biografii sai a spus ca Rockefeller a trait cu un regim alimentar pe care un om sarac 1-ar fi dispretuit:

Ajuns la greutatea de numai cincizeci de kilo-grame, el gusta din toate (la micul dejun): un strop de cafea, o lingura de cereale, o furculifa de ou si un coll de cotfet de marimea unui bob de mazare.22

Era eel mai bogat om din lume, dar nu ayea capacitatea de a se bucura de mancare.

2:26 In cele din urma, Predicatorul a crezut ca a reusit sa distinga un principiu general in viata conform caruia Dumnezeu rasplateste neprihanirea si pedepseste pacatul. Unui om care-I face placere, Dumnezeu ti daruieste

intelepciune si cuno?tinta si bucurie. Dar celui care pacatuiește Tn mod obisnuit, El Ti da povara unei munci

din greu, de acumulare de bunuri si stran-gere de averi, care apoi sa-i fie luate de al-tul care-I face placere lui Dumnezeu. Ce ar putea fi mai neroditor si mai deprimant decat asta?

C. Deșertaciunea ciclului vietii si mortii (cap. 3)

3:1 Ca unul care a studiat viata si com-portamentul uman, Solomon a observat ca exista un anotimp prestabilit pentru toate S.i un timp fix pentru orice Tntamplare. Asta Tnseamna ca Dumnezeu a programat toate activitatiie Tnlr-un computer gigant si, dupa cum spun hispanicii, „*Que sera, sera*” Ce va fi va fi! De asemenea mai Tnseamna ca istoria este plina de cicluri care revin cu regularitate matematica.Prin urmare, omul este prins inexorabil Tnlr-un tipar de comportament ce este determinat de anumite legi sau principii inflexibile. Este sclavul unui ceas si calendar fatalist.

In versetele 1-8, Predicatorul enumera douazeci si opt de activitati care au pro-babil menirea de a simboliza ciclul vietii. Ca asa stau lucrurile ne-o sugereaza numarul douazeci si opt, care este numarul lumii (patru) Tnmultit cu numarul com-pletetii (sapte).

Lista este alcatuita din termeni contrari. Paisprezece sunt pozitivi si ceilalti pai-sprezece sunt negativi. In unele privinte, aceste elemente par sa se anuleze reciproc, dand rezultatul zero.

3:2 Exista un timp in care te nasti. Per-soana Tn cauza nu are nici un cuvant de spus in aceasta privinta si chiar parintii sai trebuie sa astepte noua iuni pana cand se Tncheie ciclul normal al nasterii.

Exista apoi si un timp cand trebuie sa mori. Timpul alocat omului este de saptezeci de ani, conform psalmului 90:10, dar chiar daca nu Tn toate cazurile se respecta acest interval, se pare ca moartea este o Tntalnire prestabilita pe care omul n-o poate evita.

Este adevarat ca Dumnezeu stie di-nainte cand se va sfarsi viata noastra pe acest pamant, dar pentru crestin acest lu-cru nu este nici morbid, nici fatalist. Stim ca suntem nemuritori pana

cand ne vom fi sfarsit lucrarea. \$i desi moartea este o

posibilitate, nu este o certitudine. Nadej-dea fericita a revenirii lui Cristos il inspira pe credincios sa-L astepte pe Mantuitorul, mai degraba decat pe antreprenorul de pompe funebre. Dupa cum s-a exprimat foarte plastic Peter Pell: „eu nu-1 astept pe *undertaker*, ci-1 astept pe *uppertaker!*” (Joe de cuvinte, in care *undertaker*, antre-prenor de pompe funebre, insemna textual „cel care te duce jos” iar *uppertaker*. „cel are te duce sus. n.tr.)

Saditul isi are timpul lui si smulgerea celor sadite timpul ei. Cu aceste cuvinte, Solomon pare sa acopere intregul domeniu al agriculturii, strans legat de anotimpurile anului (Gen. 8:22). Esecul de a respecta timpul potrivit pentru sadit si seceris are drept consecinta un dezastru financiar.

3:3 Uciderea isi are timpul ei si vin-decarea timpul ei. Comentatorii se straduiesc sa explice ca acest verset nu poate sa se refere la asasinat, ci doar la lupta pe campul de batalie, la pedeapsa capitals sau la acte de autoaparare. Dar sa nu uitam ca observatiile lui Solomon s-au bazat pe cunostintele sale sub soars. Fara revelatia divinS, lui i s-a parut c3 viata este fie o macelarie, fie un spital, un camp de lupta sau punct de prim ajutor.

Daramarea isi are timpul ei si zidirea timpul ei. Mai Tntai apare echipa de demo-lare care darama cladirile vechi ce nu mai pot fi Tntretinute. dupa care vin construc-torii, ridicSnd pe locul viran complexe moderne, reabilit&nd o zona ce nu arata deloc bine Tnainte.

3:4 Plansul !Si are timpul lui si rasul timpul lui. Viata pare sa alterneze intre tragedie si comedie. O data poarta masca neagra a tragediei, pentru ca in clipa urma-toare sa se prezinte sub chipul colorat al clovnului.

Bocitul isi are timpul lui si dansul timpul lui. Procesiunea funerara inain-teaza pe strada, in acordurile muzicii de doliu. Dar nu dupa mult timp, aceeasi oameni vor putea fi vazuti dansand la o nunta, total transformati dupa recenta Tntri stare.

3:5 Aruncarea cu pietre isi

are timpul ei si strangerea pietrelor timpul ei. Luata la prima vedere, aceste cuvinte

Înseamnă că există un timp de curățare a gliei. În vederea cultivării (Is. 5:2), după care vine timpul străngerii pielrelor necesare construirii de locuințe, ziduri sau alte proiecte. Dacă luăm cuvintele în sens figurat, cum face majoritatea comentatorilor, atunci avem aici o referire la actul casălor. Astfel TEV parafrazează: „Timpul pentru a avea relații sexuale și timpul pentru a nu le avea.”

Îmbrățișatul își are timpul sau și departarea de îmbrățisări timpul ei. În domeniul afecțiunilor, există timp pentru angajare și un timp pentru retragere. Există un timp când dragostea este pură și un timp când este ilicită.

3:6 Cautarea își are timpul ei și pierderea timpul ei. Asta ne duce cu gândul la ciclurile de afaceri, cu fluctuația profiturilor și a pierderilor. Mai târziu, pietele sunt în ascensiune. Veniturile cunoscând o creștere. Apoi ele descresc. Companiile constatând tot felul de deficiți.

Pastrarea își are timpul ei și lepădarea timpul ei. Cele mai multe gospodine cunosc acest curios tipar. Luni de zile ba chiar ani ele adună tot felul de lucruri prin dulapuri, sertare, subsoluri și poduri. Apoi într-o zi, când vine peste ele dorința de a face curățenie, toate aceste lucruri sunt îndepărtate din casa, unele fiind donate unor organizații de caritate.

3:7 Ruptul își are timpul lui și cusutul timpul lui. Să se fi gândit oare Solomon la vesnicele schimbări intervenite în moda timpului? Unii designeri de marca dictează un nou curent, și deodată, peste tot, stilul este lăsat jos sau, dimpotrivă, ridicat. Astăzi moda este foarte îndrăzneată, scopul fiind de a atrage atenția. Maine se va reveni la stilurile așa-zise învechite din vremea bunicilor.

Tacerea își are timpul ei și vorbirea timpul ei. Trebuie să tacem când suntem criticați pe nedrept, când suntem ispitiți să-i criticăm pe alții sau să spunem lucruri neadevurate, lucruri care rănesc sau care nu zidesc. Deoarece Moise a rostit cuvintele înțelepte cu gura sa, i s-a interzis să intre în țara promisă

(Nu. 20:10; Ps. 106:33).

Timpul vorbitului este atunci când un

principiu de mare pret sau o cauza importanta sunt in joie. Mardoheu a sfatuit-o pe Estera ca a sosit timpul sa vorbeasca (Est. 4:13-14). Si arfi putut spune, Impreunacu Dante, „Locurile cele mai fierbinti din iad sunt rezervate pentru cei ce raman neutri In vremuri de mare criza morala.”

3:8 Iubitul isi are timpul lui si uratul timpul lui. Nu trebuie s5. Incercam sa fortam cuvintele acestea pentru a le face sa se potriveasca unui context crestin. Solomon nu vorbeste In calitate de crestin, ci ca om de lume. Lui i s-a parut ca comportarea omeneasca fluctueaza intre perioade de iubire si perioade de ura.

Razboiul isi are timpul lui si pacea timpul ei. Ce este oare istoria, daca nu consemnarea unui sir aproape neintrerupt de razboaie fara noima, pline de cruzime, presarate cu scurte perioade de pace?

3:9 Intrebarea care staruia in mintea lui Solomon era urmatoarea: „Ce castig durabil are muncitorul! de pe urma trudei sale?” Pentru orice activitate constructiva exista una distructiva. Pentru orice plus un minus. Cele paisprezece lucrari pozitive sunt anulate de paisprezece lucrari negative. Prin urmare, formula matematica a vietii este paisprezece minus paisprezece este egal cu zero. Omul nu se alege, la sfarsit, decat cu zero, deci cu nimic.

3:10 Solomon efectuase o trecere in revista a tuturor activitatilor, Indeletnicirilor si preocuparilor pe care le-a daruit Dumnezeu omului ca sa-i umple timpul. El ne-a dat un catalog al acestora in versetele 2-8.

3:11 El a conchis ca Dumnezeu **a facut orice lucru frumos la timpul lui**, sau, si mai bine, ca exista un timp potrivit pentru orice activitate. El nu se gandeste aici atat la frumusetea creatiunii lui Dumnezeu, cat la faptul ca orice actiune Isi are timpul sau desemnat si ca, facuta la timpul ei, este intru totul adecvata.

De asemenea Dumnezeu a pus in om gandul vesniciei. Desi traieste Intr-o lume marcata de timp, omul are strfulgerari

despre eternitate. In mod instinctiv el se gandeste „vecii vecilor” si desi nu intelege conceptul vesniciei, isi da seama ca dincolo de aceasta viata exista posibilitatea unui

ocean netamiurit al timpului.

Și totuși lucrările și caile lui Dumnezeu îi sunt nepatmânse omului. Nu avem cum rezolvămisterul creației, al providenței sau al consumării universului în absența revelației. În pofida unor extraordinare cuceriri pe planul sporirii cunoștințelor omenești, continuăm să vedem ca într-o oglindă întu-necat. De multe ori trebuie să maiturism. suspinând: „Cat de puțin Îl cunoaștem!”

3:12 Intrucat viața omului este guver-nată de legi inexorabile și intrucat toate activitățile sale par să-1 lase exact de unde a plecat, Solomon considera că cel mai indicat este să fie fericit și să se bucure de viața cât mai mult posibil.

3:13 Solomon nu vrea să spună prin aceasta că viața trebuie să fie trăită în orgii sau betii, în risipă sau destrăbălare, ci doar că este darul lui Dumnezeu pentru că omul să se bucure de hrană și de băutura și să găsească o anumită plăcere în munca zilnică. Este desigur o concepție redusă despre viață și total sub nivelul concepției creștine, dar trebuie să ne amintim mereu în această carte că punctul de vedere al lui Solomon este aici pământesc.

3:14 El a perceput însă corect faptul că decretul lui Dumnezeu sunt imuabile. Ceea ce a decis Dumnezeu va rămâne în picioare, omul neputând să schimbe acest lucru, nici prin adăugare, nici prin scădere. Este o nebunie din partea creaturilor să lupte împotriva aranjamentelor impuse de Creatorul lor. Mult mai înțelept este să-L respecte și să se supună controlului Său.

3:15 Evenimentele actuale nu sunt decât o reeditare a ceea ce s-a întâmplat anterior și nimic nu se va întâmpla în viitor ce nu s-a și întâmplat deja. Dumnezeu aranjează totul pe baza repetitivă, pentru că lucrurile se întâmplă în cicluri. El readuce în actualitate trecutul și astfel istoria se repetă. Sintagma: „**Dumnezeu cere socoteala de ceea ce este trecut**” este adesea folosită pentru a sublinia faptul că păcatosii trebuie să dea socoteala pentru pacatele

săvârșite în trecut. Deși acest lucru este, desigur, adevărat, nu aceasta e ideea care se desprinde din acest pasaj. Aici Dumnezeu este văzut în ipostază de rechemare a evenimentelor din trecut pen-

tru a forma Tnca un ciclu al istoriei. R. C. Sproui o definește drept tema recurenței eterne. „Aici se subliniază faptul că în cadrul timpului infinit există cicluri pe-riodice în care tot ce a fost va mai fi. Drama vieții umane este o piesă cu acte care se repetă la nesfârșit.”²³

3:16 Printre celelalte lucruri care l-au întristat pe Predicator s-au numărat și nedreptatea și rautatea. Astfel el a descoperit strambatate în instanțe, unde dreptatea ar fi trebuit să fie regula de bază, și necinste în cercurile conducătoare ale administrației, unde ar fi trebuit să fie practicat neprihănirea.

3:17 Aceste inegalități ale vieții l-au făcut să creadă că există un timp în care Dumnezeu îi va judeca pe oameni, când nedreptățile pământului vor fi îndreptate. Solomon nu spune explicit că acest lucru se va petrece în viața de apoi, dar este un lucru de la sine înțeles, întrucât atâtea inegalități din viața aceasta rămân neatinse. Concluzia să oglindescă o emoție comună din inimile oamenilor neprihăniți. Cum secadenia și corectitudinea reclama că în viitor să existe un timp de reglare a conturilor, când cei dreți vor fi răzbunați.

3:18 În ultimele versete ale capitolului 3, Predicatorul se ocupă de tema morții, pe care o vede în culori sumbre, ca una care strică tot cheful, punând capăt ambițiilor oamenilor, străduintelor și plăcerilor lor. El concepe moartea ca și când noi nu am avea o Biblie care să ne lumineze în această privință.

Observăm că își introduce concepțiile prin cuvintele: **„Am zis în inima mea.”** Nu se pune problema în termenii a ceea ce i-a descoperit Dumnezeu, ci cum a perceput el acest lucru în mintea sa. Este modul său de a gândi sub soare. Prin urmare, acesta nu e un pasaj din care să putem construi o doctrină adecvată a morții și vieții de apoi. Și totuși exact asta încearcă multe culte false să facă, folosind versetele acestor învățăturilor lor eronate privitoare la un presupus somn al sufletului și o așa-zisă anihilare a mortilor răi. În realitate dacă vom studia cu atenție pasajul în speță vom constata că Solomon nu a promovat nici una din aceste

concepții.

În esență, ceea ce spune Solomon este că Dumnezeu Îl încerca pe om prin viața scurtă a acestuia pe pământ, pentru a-i arăta cât de slab și de trecător este - asemenea animalelor. Dar afirma oare Solomon că omul nu e mai bun decât animalele?

3:19 Nicidecum. Dimpotrivă, ideea care se desprinde este că omul nu e un animal, ci doar că, *într-o anumită privință*, nu are nici un avantaj față de un animal. După cum animalele au parte de moarte, tot așa a are parte și omul. Toate au suflare și în clipa morții acea suflare este tăiată. Prin urmare, viața este la fel de iipsită de conținut pentru om cum este pentru nivelele inferioare ale creației.

3:20 Toți sfârșesc în același fel: în mormant. Și omul, și animalele se duc în același loc: în tarană. Ambii provin din tarană și ambii se vor întoarce în tarană. Desigur asta presupune că viața omenească s-ar rezuma doar la trup. Dai- noi știm că acest lucru nu este adevărat. Trupul nu este decât cortul în care trăiește persoana respectivă. Dar Solomon nu avea de unde să știe adevărul deplin al stării viitoare.

3:21 Ignoranța lui Solomon cu privire la ceea ce se întâmplă în clipa morții reiese cu pregnanță și din întrebarea sa: **„Cine știe dacă suflarea fiilor oamenilor se duce în sus și dacă suflarea animalului se duce în jos, în pământ?”** Aceste cuvinte nu trebuie luate la propriu, ca pe un element de doctrină. Este un mod omenesc de a gândi, de a pune întrebări, nu o certitudine divină.

Știm din Noul Testament că duhul și sufletul credinciosului se duc în prezența lui Cristos, în clipa morții (2 Cor. 5:8; Fil. 1:23) și că trupul său se duce în mormant (Fapte 8:2). Duhul și sufletul necredinciosului se duc în Hades iar trupul său se duce în mormant (Luca 16:22b-23). Când va veni Cristos în văzduh, trupurile celor care au murit în credință vor fi înviat, primind o formă glorioasă și fiind reunite cu duhul și sufletul lor (Fil. 3:20-21; 1 Tes. 4:16-17). Trupurile morților necredincioși vor fi înviat la Judecata de la Marele Tron Alb, fiind reunite cu duhul și cu trupul lor, după care vor fi aruncate în iazul de foc (Apo.

20:12-14).

La o adica, animalele au si ele trup si suflet, dar nu si duh.²⁴ Nimic nu ni se spune in Biblie despre animale ca ar avea vreo viata dupa moarte.

3:22 Din ceea ce stia despre moarte, precum si din ceea ce nu stia, Solomon a conchis ca eel mai bun lucru pe care-l poate face un om este sa se bucure de activitatile sale zilnice. Caci, la urma urmelor, asta este soarta sa in viata, drept care mult mai intelept este sa nu se puna de-a curmezisul inevitabilului. Mai degra-ba, sa caute satisfactie in acceptarea unor realitati pe care nu le poate modifica. Dar, mai presus de toate, el trebuie sa se bucure de viata asa cum i-a fost data, pentru ca nici un om nu-i poate spune ce se va intampla pe pamant dupa ce el a parasit scena.

D. Desertaciunea inegalitatilor vietii (cap. 4)

4:1 Robert Burns a spus: „Lipsa de omenie a omului fata de om ii face pe mii de oameni sa planga!” Oamenii sensibili din toate veacurile au fost intristati la vederea **asupririi** dezlantuite de oameni impotriva semenilor lor. Si pe Solomon acest lucru l-a chinat. A fost intristat sa vada **lacrimile celor asupriti, puterea asupritorilor** lor si faptul ca nu s-a gasit nimeni care sa vinata ajutorul celor calcati in picioare. Privind lucrurile din aceasta perspectiva, se parea ca „Adevarul era de-a pururea pe esafod, nedreptatea vesnic intronata.” El nu vedea ca „dincolo de marele necunoscut sta Dumnezeu in mijlocul umbrei, veghind asupra copiilor Sai.”²⁵ (Sau cum spune cantarea romaneasca: „ca dincolo de nor e-un soare mai dulce si mai stralucitor,” n.tr.)

4:2 Prin urmare, in disperarea sa, Solomon conchide ca mortii ar avea o soarta mai buna decat cea a viilor. Pentru el moartea este un fel de scapare de toate persecutiile si nedreptatile vietii. In acest punct pe Solomon nu-l preocupa implicatiile mai profunde ale mortii - faptul ca persoana care moare in necredinta este condamната la suferinta cu mult mai groaznica decat cea mai cumplita asuprire de care ar fi putut avea parte aici

pe pamant. Intrebarea care se pune pentru el nu era: „Exista viata dupa

moarte?" ci „Exista viata dupa na.stere?"

4:3 Cinismul lui Solomon a atins punc-tul eel mai de jos prin observatia ca desi mortii o due mai bine decat cei vii, cei care nu s-au nascut niciodata sunt Tntr-o situatie mai de invidiat. Ei nu au trait niciodata si, in consecinta, nu au fost consternati sa vada asupririle ce se petrec **sub soare**. Ei nu au fost nevoid sa indure „acea cumplita batjocura a fericirii ce se numeste viata."

4:4 Inca un lucru 1-a exasperat pe Solomon: faptul ca activitatea umana si pri-ceperea omului sunt motivate de dorinta de a-1 intrece pe semenul sau. El a vazut ca roata vietii se invarte sub forta motrice a spiritului competitiv. Dorinta de a avea haine mai frumoase, locuinta mai luxoasa -toate acestea i s-au parut atat de de? arte si de nevrednice de omul ce a fost creat dupa chipul lui Dumnezeu si dupa asemanarea Sa.

Cand Michelangelo si Rafael au primit o comanda de lucru sa-?i puna talentul lor de artiști in slujbainfrumusetarii Vaticanului, un cumplit spirit de rivalitate a izbucnit intre ei. „Desi fiecare avea lucrarea lui separata de executat, cei doi au fost atat de afectati de gelozie meat au ajuns sa nu-si mai vorbeasca."²⁶ Unii sunt mai abili in ar-ta de a-și disimula invidia decat au fost aceste doua genii, dar aceeași atitudine de rivalitate sta la baza multora din activitatile din vremea noastra.

Un cinic din epoca contemporanii a afir-mat:, Am incercat tot ce-mi poate oferi via-ta, dar tot ce vad este ca un om inearca sa-1 depașeasca pe celalalt, sa-1 intreaca, in incercarea zadarnica de a dobandi feri-cirea."²⁷

4:5 In contrast cu eel motivat si recom-pensat de invidie este **nebunul** - adica leneșul prostanac și stupid. El **iși incru-cișeaza mainile**, traînd cu putinul de man-care pe care-1 poate dobandi fara sa se omoare cu prea multa munca. Poate ca el este mai intelept deceil semenii sai ce se spetesc fara incetare, manati de invidia -ii lacomia lor.

4:6 In timp ce cei din jurul sau gafaie muncind din

rasputeri, sub imboldul com-petitiei, nebunul pare sa judece cam asa: **Mai bine o mana plina de odihna, decat**

amandoi pumnii plini de munca și goana după vânt Sau cum a parafrazat H. C. Le-upold acest text: „Mai bine să o iau ușurel, chiar dacă nu mă aleg cu cine știu ce, decât să Strang mai mult, având însă parte și de toate grijile ce ar însoți o atare preocupare.”

4:7, 8 Mai era o nebunie care l-a exasperat pe Predicator: Incredibilă înapoiere a celui ce nu are pe nimeni în viață, a celui fără fiu și fără trată. fără rude apropiate de a munci din rasputen și a strânge averi. El are deja mult mai mulți bani decât i-ar trebui ca să trăiască, și totuși se istoveste zi de zi, refuzându-și cele mai elementare conforturi și plăceri ale vieții. (E un fel de Ha-gi Tudose al nostru, n.tr.) Acestui om nu-i da prin cap să se întrebă: **„Pentru cine trudesce eu și-mi lipsesc sufletul de plăceri?”** Charles Bridges, în comentariul său expozitiv, spune: „Avarul - ce bine i se potrivește numele! - nenorocitul sclav al mamonei, cel ce a îmbătrânit în mizeria lui, strângând cu amândouă mainile, adunând banuț cu banuț!” Numele său este miser (eng. *avar*, miser) și în mare mizerie zace, după cum îi este numele. Ce mare deșertăciune! Ce nenorocit trebuie să fie cel care trăiește astfel! - își spune Solomon!

Negresit Samuel Johnson a avut dreptate când a afirmat: „Poftă după aur- lipsită de orice simțire, de orice remuscare - este corupția supremă a omului degenerat.”

4:9 Traiul solitar al zgărcitului îl face pe Solomon să evidențieze avantajele parteneriatului și ale partasiei. În sprijinul tezei sale, Solomon recurge la patru ilustrații. Mai întâi, doi lucrători sunt mai buni decât unul, deoarece prin cooperare ei pot produce mai mult și mai eficient.

4:10 De asemenea, dacă se produce un accident la jocul de muncă, unul poate să-l ajute pe celălalt. Dar vai de cel care cade de pe scară când nu e nimeni lângă el să-l ajute!

4:11 Doi oameni pat pe o noapte friguroasă sunt mai buni decât unul deoarece se încălzesc unul pe altul. Am putea, desigur, încerca să subrezim acest

argument. arătând că de supărat este partenerul cu picioarele reci sau cel care trage toată puterea pe el sau căldura superioară reglată pe care o degajă o patură electrică. Dar adevărul

ramane ca exista placeri si beneficii daruie de prietenie si de relatiile sociale pe care nu le pot cunoaste cei ce traiesc tn izolare.

4:12 A treia ilustratie are de a face cu protectia fata de atacuri. Adesea un hot poate Invinge o victima, dar doi oameni se pot impotrivi mai bine unui atacant.

In fine, funia Tmpletita Tn trei este mai puternica decat funia Tmpletita Tn doua sau cea cu un singur fir. De fapt, trei fire !mpletite sunt de trei ori mai puternice decal trei fire separate.

4:13-16 Nebuniile si desertaciunile vietii nu se rezuma doar la saraci, ci se gasesc chiar printre cei din palatele regale. Solomon descrie un rege care a Tnvins sara-cia si a reusit sa iasa din Tnchisoare, reusind sa ocupe tronul. Totusi acum, la batranete, a devenit un regretaraminte. carenu vrcasa asculte de sfetnicii sai. Mai bine ar fi ca tronul sa fie ocupat de un tanar care se lasa invatat, chiar daca acesta e sarac. Solomon s-a gandit la toti oamenii care sunt supusii regelui si la ce! ce ocupa locul numarui doi, fiind gata sa urmeze la tron. Multimi de oameni se raliaza sub flamura acestuia, pen-tru ca s-au saturat de batranul dregator si pentru ca doresc o schimbare. sperand ca vor avea parte de o administratie mai buna. Dar si cei care vin dupa aceea nu vor fi multumiti deel.

Aceasta instabilitate si dorinta dupa nou l-a facut pe Solomon sa-si dea seama ca pana si ceie mai mari onoruri ale lumii sum tot o deşertaciune. si ele sunt o goana dupa vant.

f. Desertaciunea religiei populare 51 a domeniului politic (5:1-9)

Omul este din instinct o fiinta religioasa. dar acest lucru nu este neaparat bun Tn sine. De fapt. poate fi chiar foarte rati. Insa religiozitatea sa poate sa-i orbeasca. sa nu vada nevoia sa de m^ntuire, pe care Dum-nezeu o dam dar, prin har. In plus, rcligia omului este uneori doar o sarada, un spec-tacol exterior fara nici o realitate interioara.

Deşertaciunea se poate strccura Tn viata religioasa ia fel de mult ca Tn oricare alta sfera, ba chiar mai mult. Prin urmare, Tn capitolul 5. Solomon ofera sfaturi menite sa

previna aparitia formalismului, a formelor exterioare rigide. În relațiile cu Creatorul.

5:1 Mai întâi el Ți sfătuiește pe oameni să-și păzească piciorul când intră în casa lui Dumnezeu. Deși aceste cuvinte se referă probabil la reverență în general, nu se explică. Tnsă ca aici înseamnă necesitatea de a fi dispuși mai degrabă să învâțăm, decât să deschidem gura, rostind cuvinte pripite. Promisiunile făcute în pripă sunt jertfa ne-bunilor. Oamenii nechibzuți fac promisiuni pripite fără să realizeze că acestea constituie o formă a raului.

5:2 Închinătorii trebuie să evite nesabuința și pripeala în rugăciuni, în promisiuni sau în declarabile de devotune față de Dumnezeu. Prezenta Celui Atotputernic ar trebui să-l determine pe om să ia seama că stă pe teren sfânt și că nu poate să dea drumul la vorbe cum Ți ies din gură. Faptul că Dumnezeu este infinit mai presus de om, cum cerul este cu mult mai presus de pământ, ar trebui să-l învete pe om să-și pună frau gurii sale când se apropie de El.

5:3 După cum o minte hiperactivă adesea da naștere la vise ciudate, tot așa o gură ■ hiperactivă produce un torent de cuvinte nesabuite, chiar și în rugăciune. De la Alexander Pope ne-aramas următorul citat: „Cuvintele sunt ca frunzele. Acolo unde ele abundă, puțină roada de [bun] simț se ascunde.”

Solomon nu a conceput verselul 3 ca pe o explicație științifică bine formulată a originii visurilor, ci, mai degrabă a dorit să scoată în evidență ceea ce i s-a părut lui a fi conexiunea dintre o stare mult prea activă a minții în timpul zilei și visurile agitate din timpul nopții.

5:4 În chestiunea jurămintelor făcute lui Dumnezeu, dacă dorim să fim cinstiți, atunci se impune să le aducem la îndeplinire cât mai curând. Lui Dumnezeu nu-I sunt de nici un folos cei care fac tot felul de promisiuni în gură mare, dar apoi refuză să le transpună în practică. **„De aceea, împlineste jurământul pe care Ți-ai făcut!”**

5:5 Dacă nu ai de gând să-ți împlinesti jurământul, nu-l fă de la bun început!

Ce bine cunoștea Predicatorul propensiunea omului de a încheia un targ cu Dumnezeu când este prins la stramtoare, când e disperat: „Doamne, dacă mă scoti din acest

necaz, Te voi sluji Tn veci." Pentru ca apoi, cand Domnul l-a scapat, sa uite, de obicei. sa-si Tmplineasca juramantul.

Chiar Tn momentele de Tnaltare spirituals, este usor sa facem un juramant de consacrare, de celibat sau de saracie sau ceva asemanator. in multe cazuri, cum este eel al celibatului, ar fi fost mai bine sa nu se faca nici un juramant. Negresit juramantul casniciei este ralificatm cer si nu poate fi calcat fara grave consecinte. Juramintele facute Tnaintea convertirii trebuie de asemenea Tmplinite, cu exceptia cazunlor Tn care o atare Tmplinii-e ar fi contrara Cuvan-tului lui Dumnezeu.

5:6 Prin urmare, regula generaia este sa nu-i Tngadui gurii sa te ducam pacat, prin ju-raminte neTmpiinite. Si nu Tncerca sa tc scuzi Tnaintea solului lui Dumnezeu, spunand ca a fost o greseala, ca nu ai vorbit serios. Sa nu crezi nici aceea ca a-l aduce Tn mod mecanic o jertfa ar putea ispasi calcarea din neglijenta ajuramintelor.

Prin **solul lui Dumnezeu** se poate Tntelege preotul, Tntrucat lui trbuia sa i se mar-turiseasca pacalul Tncalcarii juramaniului (Lev. 5:4-6). Dar asta presupune o cunoastere a legii mozaice, pe cand ceea ce spune Solomon aici este Tn afara religiei revelate. In consecinta, eel mai indicat ar fi sa consideram ca el se refera la oricine slujeste ca reprezen-tant al lui **Dumnezeu**.

Ideea de baza este ca Dumnezeu este din cale-afara de nemultumit de lipsa de sincritate Tn vorbirea noastra. Prin urmare, de ce sa spui lucruri care in mod sigur Il vor supara? In mod inevitabil, asta Il va face sa ob-structioneze, sa zadarniceasca si sa distruga tot ce vei Tncerca sa realizezi.

5:7 Dupa cum In multimea de visuri e-xista multa irealitate, tot asa Tn cuvintelc spuse pe negandite exista desertaciune si ru-ina. Ceea ce trebuie facut, ne sfatuieste Solomon, este sa ne temem de Dumnezeu. Dar asta nu Tnseamna o Tncredere plina de iubire Tn Iehova, ci groaza de a-L supara pe Ccl Atotputernic. G. Campbell Morgan ne am-inteste ca aceasta e frica unui sclav, nu a unui fiu. Daca nu remarcam acest lucru, vom sfarsi prin a-i da credit lui Solomon pentru o mai mare patrundere spirituals decat se

poate Tn-trevedea aici.

5:8 In continuare Solomon revinc la lema

asupririi celor saraci si a **pervertirii drep-tatii.** El ne sfatuieste sa nu cedam ispitei de a cadea in disperare totala cand vedem aceste rele comise Tntr-o provincie. La urma urmeior, exista o ierarhie in structura de administrate si cei aflati Tn pozitii de conducere Tsi urmaresc subordonatii cu ochi de vultur.

Asa sa fie? Tare mi-e teama ca de multe ori sistemul de „checks and balances” (de controale si contraponderi, n.tr.) nu functioneaza totdeauna cum ar trebui si ca la fiecare nivel birocratic se petrec lucruri necurate, se da si se primeste mita.

Singura satisfactie pe care o au oamenii neprihaniti este cunostinta ca Dumnezeu este mai presus de cele mai sus-puse autoritati si ca El va avea grija ca toate conturile sa” fie reglate Tntr-o zi. Dar e putin probabil ca la as-ta se refera Solomon aici.

5:9 Versetul 9 este unul din cele mai obscure versete din cartea Ecclesiastul, datorita dificultatilor de intelegere a textului ebraic original, a?a cum reiese din marea varietate de traduceri diferite ale sale:

JND: Mai mult, pamantuf este de folos in toate privintele: regeie (insusi) de-pinde de ogor.

NASB: La urma urmeior, un rege care-sj cultiva ogorul este un avantaj pentru pamanl.

TEV: Chiar si un rege depinde de recolta.

NKJV: **Mai mult, profitul pamantului este pentru toti; chiar regeie este servit din roadele ogorului.**

Ideea generala pare a fi ca pana si oficialul eel mai malt depinde de roadele pamantului si, prin extensie, de providenta lui Dumnezeu. Toti dau socoteala lui Dumnezeu.

F. Desertaciunea bogatiilor trecatoare

(5:10-6:12)

5:10 Oamenii care dispun de bani nu sunt niciodata multumiti, ci mereu vor sa aiba tot mai multi. Bogatiile nu aduc Tm-pliniri. Profiturile, dividendele, platile

rezultate din dobanzi si castigurile capitale

trezesc ?n oameni dorinta de a acumula si mai multe bogatii. Dar Tn toate acestea este multa desertaciune.

5:11 Cand cresc averile cuiva, se pare ca sporesc corespunzator si parazitii care tra-iesc de pe urma bogatiilor sale, lie ca e vor-ba de consultant! de management, consilieri pentru impozite, contabili, avocati. perso-nalul angajat la sediul celui bogat sau rudeie care doresc sa se mfrupte din acest belsug.

Un om nu poate purta decat un costum o data, iar cantitatea de alimente pc care o poate consuma Tntr-o zi este si ea limitata. Prin urmare, principalu! bencficiu al bogatiilor sale este ca poate sa-si priveasca conturile ban-care, actiunile si obligatiunile financiare. spunand alaturi de ceilalti bogati nechibzuiti; „Suflete, ai multe bunatati stranse pentru multi ani; odihneste-te, mananca, bea si Tnvese-te-te!" (Luca 12:19).

5:12 Cand vine vorba de somn. munci-torul este Tn avantaj, putand sa doarnia mult mai bine. Fie ca a mancat din belsug. fie ca a luat doar o gustare. el se poate odihni tara grija. De cealalta parte a orasului, bogatul nu poate dormi, fiind muncit de grijuri legate de bursa, de peri-colul de a fi pradat sau de delapidari. El trebuie sa ia tot felul de medicamente care sa-i calmeze nervii de la stomac.

5:13 Solomon a vazut ca stocarea bogatiilor atrage dupa sine consecinle dezastruoase. Iata un om care avea rezervc imense de bogatii, dar Tn !oc sa le foloseasca Tn scopuri constructive, le-a tinut numai pentru el.

5:14 Dintr-odata a intervenit o marc calamitate, cum ar fi caderea bursei, si toti banii sai au disparut. Desi omul respectiv avea un fiu, n-a putut sa-i lase nici o avere, caci devenise falit.

5:15 Cu mana goala venise din pante-cele mamei sale si cu mana goala se Tn-torcea Tn taranii. in pofida tuturor banilor pecarereusise sa-i strangaTn timpul vielii. Iata ca acum moarc sarac de-a binelca.

Cecil Rhodes a petrecut multi ani ex-ploatand resursele naturale ale Africii de Sud. Pe patul de moarte, iata ce a afirmat. plin de cainta:

Multe am dobandit Tn Africa. Am diamante,

aur și terenuri de pământ, dar acum pe toate tre-buie să le las în urma mea. Nici un lucru din cele pe care le-am agonisit nu-l pot lua cu mine. Nu am cautat comorile veșnice. Prin urmare, acum nu mai am absolut nimic.²⁸

5:16 Solomon spune că acesta e un marerai-ogroznică calamitate. Bani ar fi putut fi folosiți în scopuri utile, ce ar fi adus mult bine, timp îndelungat. Iată însă că el pleacă din lumea aceasta gol, cum venise, neavând cu ce să se laude pentru toată munca sa. A muncit pentru vanitate.

5:17 Tragedia este și mai mare prin faptul că ultimele zile ale acestui om sunt pline de durere, suferință, boală și manie. Viața sa a fost ca un revers al Cenusaresei - de la bogății la zdrențe.

Desigur, într-un sens, orice om care moare lasă în urmă totul. Dar aici Predicatorul pare să scoată în evidență nebunia de a aduna bani, căci ar putea să-i folosească în scopuri utile, pentru că apoi să-i piardă pe toți iar la urmă să nu se aleagă cu nimic după o viață de trudă.

5:18 Prin urmare, cea mai bună strategie este să te bucuri de activitățile comune ale vieții cotidiene - să mănânci, să bei și să muncești. Apoi, indiferent ce se va întâmpla, nimic nu-ți poate răpi una din plăcerile pe care deja le-ai gustat. Chiar în cele mai bune condiții, viața este foarte scurtă; asadar de ce să nu te bucuri de viață, cât o mai ai? '

5:19 Solomon considera că este o situație ideală când Dumnezeu ți dăruiește omului avere și bogății și, în același timp, ți dă și capacitatea de a se bucura de ele, de a fi mulțumit cu soarta sa în viață și de a putea aprecia munca sa. Aceasta combinație de împrejurări este un **dar de la Dumnezeu** sau cum am putea spune noi: „asta da viață!”

5:20 Un asemenea om nu mai deplânge scurtimea vieții sau tragediile și înegalitățile ei, deoarece Dumnezeu ți ține mintea ocupată cu bucuria actualelor circumstanțe.

6:1,2 Există o crudă ironie în viață, căci apăsăm din greu pe oameni. Este vorba de omul

caruia Dumnezeu i-a daruit tot ce-și poate dori inima lui pe planul averilor și al

bogatiilor, Tmpreuna cu onoare, dar, din nefericire, Dumnezeu nu-i da si capacitatea de a se bucura de aceste lucruri. Observati ca Solomon nu-L blameaza pe Dumnezeu pentru faptul ca 1-a depozitat de capacitatea de a se bucura de bogatiile sale.

Apoi o moarte prematura ti vadește pe om de capacitatea de a se bucura de bogatiile sale. El lasa toate bunurile sale unui strain, iar nu fiului sau ori unei rude apropiate. Desigur toate acestea fac ca viata sa para lipsita de sens sau o maladie maligna.

6:3 Chiar daca un om are familie numeroasa si traieste pana la adanci batraneti, aceste tndurari supreme de la Dumnezeu nu tnseamna nimic daca nu se poate bucura de viata sau daca nu are parte de o tnmormantare cum se cuvine la sfarșit. De fapt, un copil nascut mort este mai de invidiat decat el.

6:4 Nașterea prematura vine **in deșertaciune si se duce in intuneric** sau anonimitate. Numele sau este acoperit de obscuritatea celui care nu s-a nascut nicio-data s, inici nu amurit.

6:5 Desi un copil nascut mort nu vede niciodata **soarele** si nu stie nimic, totusi el se bucura de mai multa odihna decat eel zgarcit. El nu traie?te experienta groaz-nicelor perversitati ale vietii.

6:6 Chiar daca zgarcitul ar trai de doua ori o mie de ani, ce rost ar avea daca el n-a reusit s3 se bucure de lucrurile vietii? De fapt el Tmpartase^te aceeasi soarta ca si copilul nascut mort^ in sensul ca ambii se coboara in mormant.

6:7 Motivul principal pentru care munceste omul este ca sa cumpere hrana pentru el și pentru familia sa. Ciudat este insa ca el nu este niciodata multumit. Cu cat create venitul s3u, cu atat cresc si do-rintele sale. Și astfel multumirea devine pentru el o fata morgana.

6:8 Și iata cum, in aceasta cautare zadarnica, tnteleptul nu are nici un avantaj asupra nebunului. Și chiar daca un sarac ar ști cum sa faca fata vietii mai bine decat restul oamenilor, el nu e cu nimic mai avantaj at.

6:9 Mult mai bine este sa te multumesti

cu mancarea ce ti se pune inainte, decat sa poftes, ti mereu ceva mai bun. Aceasta pofta de a avea totdeauna mai mult este de asemenea o goana dupa vant. Dupa cum a spus Leupold, este ca „alergarea pofticio-sului de la un lucru la altul, intr-o cautare febrila dupa adevarata satisfactie.”²⁹

6:10,11 Indiferent ce este omul, bogat sau sarac, intelept sau nebun, batrSn sau tanar, deja i s-a dat numele de om. Aici *om* traduce termenul ebraic *adorn*, insemnSnd „lut rosu.” Cum poate lutul sa se certe cu Creatorul?

6.12 Realitatea simpla, conform Predicatorului, este ca nimeni nu stie ce e mai bine pentru el in aceasta viata desarta a umbrelor. S/i nimeni nu stie ce se va intampla pe pamant dupa plecarea sa in veşnicie.

in. SFATURI PENTRU VIATA SUB

SOARE (7:1-12:8)

A. Binele si „mai binele” sub soare (cap. 7)

7:1 Nota trista de la sfarsitul capitolului 6 a fost ca omul nu poate stabili ce este mai bun pentru el sub soare. Dar Solomon are totusj cSteva idei privitoare la cateva lucruri care sunt bune si altele care sunt mai bune. Aceasta e tema capitolului 7. De fapt, cu-vintele *bun* si *mai bun* luate Tmpreuna apar aici cu o frecventa mai mare decat tn ori-care alt capitol din VT.

Predicatorul spune ca **ziua mortii** este mai buna decat **ziua nasterii**. Este una din acele afirmatii care ne pune pe gSnduri. Este ea oare o axioma generala” sau Solomon s-a referit aici doar la un om cu an **nume bun**? Cand se aplica la credin-ciosii adevarati, observatia este, in fapt, adevarata. Dar nu poate sa fie adevarata si Tn cazul celor care mor cu pacatele nemar-turisiite şi neiertate.

7:2 In continuare Solomon decide ca este mai bine sa te duci intr-o casa de jale (la o inmormantare), decat sa te indopi la un banchet. Moartea este **sfarsitul tuturor oamenilor** si cand suntem confruntati cu ea in cazul altora,

facem dintr-odata bilantul si ne gandim la propria noastra plecare spre cele vesnice.

Fiecare persoana cu scaun la cap trebuie sa tina seama de realitatea mortii si sa posede o filozofie de viata care sa-i permita sa Tnfrunte acea clipa inevitabila cu seninatate. Evanghelia ne vorbeste despre Mantuitorul, care, prin intermediul mortii, I-a nimicit pe eel ce are puterea mortii, adica pe diavolul, si care ti izvabește pe toti cei care, prin frica de moarte, sunt toata viata tinuti in robie (Ev. 2:14-15).

7:3 Un alt lucru superior: **intristarea este mai buna decat rasul.** Predicatorul era convins cS seriozitatea face mai mull decSt usuratatea, intrucat cea dintai acu-tizeaza mintea, ajut^nd-o sa se ocupe de marile probleme ale vietii, pe cand frivoli-tatea duce la risipa de timp, Tmpiedicandu-i pe oameni sa trateze lucrurile cu adevarat importante din viata.

M-am plimbat o mila cu
Placerea; Pe drum, ea o
clipa nu tacu: Dar dupa
toate cele spuse, Sunt eu
oare mai Intelegt?

M-am plimbat o mila cu
intristarea; Si tot drumul ea
o vorba nu sufla; Dar vai, ce
Tnvataminte scumpe fmi fu
dat s& primesc de la ea!

*-Robert Browning
Hamilton*

Caci prin intristarea fetei inima se face mai buna. Este unul din paradoxurile vietii faptul ca bucuria coabiteaza cu intristarea. Chiar filosofi pagani au atribuit calitati terapeutice suferintei si intristarii. Dar daca acest principiu este doar in parte valabil pentru necredincios, el este glorios de adevarat in cazul copilului lui Dumnezeu. Intristarile si suferintele de aici sunt mijlocul prin care se dezvolta harurile in viata sa. Ele il ajuta sa aprecieze cu aid ochi suferintele lui Cristos si sii-i poata mSngaia pe altii cand tree prin incer-cari similare. In plus, ele sunt o arvuna a slavei viitoare (Ro. 8:17).

7:4 Mintea unei persoane **intelepte** Iși pastreaza echilibrul si seninatatea Tn prezenta mortii. Un astfel de om poate sa faca fata intristarii și presiunii, deoarece are

radacinile adanc infipte. **Nebunii** nu pot rezista insa in fata unor crize de pro-

portii. Ei Tncearca sa acopere sunetele vietii cu ras si veselie. Ei evita contactul cu spitalul si cu morga deoarece resursele lor superficiale nu-i doteaza cu taria necesara pentru a ramane In picioare cand sunt con-fruntati cu presiunile vietii.

7:5 Mai este si altceva care este *mai bun*. „**Mai bine sa asculti mustrarea inteptului decat sa asculti cantecul celor fara minte.**” Critica constructiva instruieste, corecteaza si previne. Veselia desarta a nebunilor nu realizeaza nimic de valoare perena.

7:6 „**Caci rSsul celor fara minte este ca paraitul spinilor sub caldare**” -adica se da in spectacol si face mult zgomot, dar e neproductiv. Spinii arzand pot parai sau sari, dar nu constituie un bun combustibil. Se emana putina caldura si focul se stinge repede. Este un zgomot fara eficienta, spuma fara substantia.

7:7 Chiar si o persoana Tnteleapta actioneaza **nechibzuit** cand devine un opresor Insulator. El devine ahtiat nebun dupa putere, pierzandu-si simtul echili-brului si al retinerii. Si toti cei ce se com-plac in coruptie si escrocherie nu fac altceva decat sa-si corupa propriile minti. Odata ce accepta spaga, Tsi pierde capaci-tatea de a judeca nepartinitor.

7:8 Lui Solomon i se pare ca „**mai bun este sfarsitul unui lucru decat inceputul lui.**” Probabil ca se g&ndeste la extraordinara inertie care trebuie adesea Invinsa pentru a Tncepe un proiect si la truda si disciplina de care e nevoie In fazele ei initiale. Apoi, prin contrast, exista sim|ul realizarii si satisfactiei care li Insoteste implinirea.

Dar nu-ti trebuie multa intuitie pentru a realiza ca regula nu se respecta totdeauna. Sfarsitul faptelor *neprihanite* este mai bun decat Inceputul, dar sfarsitul pacatu-lui este mai rau. Ultimele zile ale lui Iov au fost **mai bune decat inceputul** vietii lui (Iov 42:12), dar sfarsitul celor rai este inimaginabil de groaznic (Evrei 10:31).

Predicatorul s-a aflat pe teren

mai sigur c&nd a zis: „mai bine **eel rabadator in duhul sau decat eel mandru in duhul sau.**” Rabdarea este o virtute atragatoare, in timp ce mandria este pacatul originar.

Rabdarea II face pe om potrivit pentru a beneficia de aprobarea lui Dumnezeu (Ro. 5:4), In timp ce mandria TI face numai bun pentru nimicire (Pro. 16:18).

7:9 Mai departe, suntem avertizati Impotriva tendintei de a scapa haturile din maini, adica a ne enerva. Lipsa stapanirii de sine dezvaluie o evidenta slabiciune de caracter. Cineva spunea ca poti cantari un om dupa greutatea care trebuie sa-l apese ca sa-si piarda cumpatul. Si daca tinem supararea, nutrind resentimente, ne dam In vileag, prezentandu-ne ca **nebuni**. Oamenii inteligenti nu-si strica vietile printr-o comportare atat de nesabuita.

7:10 O alta activitate nechibzuita este sa traiesti In trecut. Cand li tot dam In continuu cu „vremurile bune de alta data” si am dori sa se Intoarca, fiindca, spunem noi, au fost atat de minunate - ei bine, atunci traim Intr-o lume ireala. Mai bine sa Infruntam conditiile asa cum sunt si sa traim victoriosi In pofida lor. Mai bine sa aprinzi o lumanare decat sa blestemi Intunericul.

7:11 Gandul lui Solomon cu privire la **intelepciune** si **mostenire** poate fi Inte-les in mai multe feluri. Mai Tntai, „**inte-lepciunea pretuieste cat o mostenire**” sau cum se spune In versiunile NKJV; Si NASB: **intelepciunea este buna cu o mostenire**; adica ea TI Invredniceste pe beneficiar sa-si administreze mostenirea cu atentie. In al doilea rand, Tntelepiciunea este buna ca o mostenire; daca cineva ar putea alege doar o singura mostenire, Tntelepiciunea ar fi o alegere buna. In al treilea rand, Tntelepiciunea este **la fel de buna** ca o mostenire; este o sursa de castig. De asemenea, este un avantaj pentru „**cei ce vad soarele**”, adica pentru cei care traiesc pe pamant. Cum se realizeaza acest lucru ni se explica In versetul 12.

7:12 Intelepiciunea se aseamana cu banii prin faptul ca si un element, si altul ofera o oarecare protectie. Cu banii, omul se poate asigura Tmpotriva pierderilor fi-zice si financiare, Tn timp ce **intelepciunea** ofera protectie suplimentara in fata pericolelor de natura morala si

spirituals. De aceea Tntelepiciunea este supe-rioara; ea pastreaza vietile posesorilor ei,

nu doar averile lor.

Cand ne amintim ca Cristos este intelegciunea lui Dumnezeu si ca cei care-L gasesc pe El gasesc viata, atunci realizam infinita superioritate a Tntelegciunii. in El sunt ascunse toate comorile Tntelegciunii si cunoasterii (Col. 2:3).

7:13 Un lucru pe care o persoana Inte-leapta II va face este sa ia in considerare controlul suveran al lui Dumnezeu asupra tuturor chestiunilor. **„Cine poate sa indrepte un lucru, daca EI l-a facut stramb?”** Cu alte cuvinte, cine ar reusi Tn Tncercarea de a contramanda vointa Lui? Decretale Lui sunt imuabile si nesupuse manipulator omenesti.

7:14 In felul Tn care a randuit vietile noastre, Dumnezeu a gasit de cuviinta sa Tngaduie vremuri de prosperitate si vremuri de strlimtorare. Cand vine prosperitatea, ar trebui sa ne bucuram si sa pro-fitam de ea. **in ziua nenorocirii**, trebuie sa realizam ca Dumnezeu trimite si binele si raul, fericirea si necazul, asa incat omul nu stie ce urmeaza sa se Tntample In viitor. Asta poate fi atat un semn al Tn-durarii Sale, cat si o frustrare.

Aici s-ar putea sa avem si gSndul potrivit caruia Dumnezeu amesteca binele si raul, pentru ca oamenii sa nu poata sa-I bage de vina.

in oricare caz, concluziile sunt Tn mod distinct subsolare. Ele nu se ridica dea-supra carni si sangelui.

7:15 Avem o expresie „Acum am vazut totul” cSnd asistam la situatii neasteptate, paradoxale, la surprize cu totul si cu totul iesite din comun. Acesta pare sa fie sensul celor spuse de Solomon aici. in cursul vietii lui desarte, el a vazut toate felurile de contradictii. El a vazut oameni drepti murind Tn tinerețe si pe cei rai ajungand la batranete.

7:16 Deoarece Predicatorul n-a putut depista o relatie fixa Tntre neprihanire si binecuvantare pe de o parte si pacat si pedeapsa, pe de alta parte, el a decis ca cea mai buna politica este sa evite extremele. Aceasta concluzie superficiala si nebiblica e cunoscuta sub denumirea de

„calea de mijloc” sau *aurea mediocritas*.

Prin evitarea neprihanirii extreme si a

Tntelepciunii excesive, omul poate scapa de nimicire prematura. Dar aceasta concluzie este, desigur, falsa! Standardul lui Dumnezeu pentru copiii Sai este ca ei sa nu pacatuiasca (1 Ioan 2:1). Iar garantia pe care le-o da El copiilor Sai este ca sunt nemuritori pana cand Tsi vor fi mcheial lucrarea.

7:17 Celalalt pericol, dupa parerea lui Solomon, era rautatea extrema. Omul nesabuit poate fi rapus si inainte de termen. Prin urmare, calea de mijloc este idealul spre care ar trebui sa tindem, spune Predicatorul.

Este clar ca acestea sunt rationamente omenesti, nu revelatii divine. Dumnezeu nu poate trece cu vederea pacatul sub nici o forma. Standardul Lui este Tntotdeauna perfectiunea.

7:18 Conform Predicatorului, cea mai buna politica este sa Tntelegi acest fapt -soarta mortii premature a celui exagerat de neprihanit - si sa nu lasi sa-ti scape nici opusul - autodistrugerea celui nesabuit. Cei ce se teme de Dumnezeu (alegand calea de mijloc) va scapa de ambele pericole.

Acest sfat Il pune, Tn moderonat, pe Dumnezeu Tntr-o pozitie de moderatie fata de pacat si faradelege. Dar statu! a derivat din observatiile pe care le-a facut Solomon sub soare. Daca scapam acest lucru din vedere, vom ramane perplecși Tn fata unei atari filosofii de o evidenta tenta lumeasca.

7:19 Solomon crede ca Tntefepciunea ofera mai multa putere si protectie unui om decat ofera zece conducatori unei cetati, ceea ce Tnseamna cfl Tntelepciunea este mai mare decat forta armelor. Dumnezeu nu e neaparat de partea celor mai mari batalioane.

7:20 Faptul cS acest verset Tncepe cu **fiindca** demonstreaza ca este vital legat de cuvintele precedente. Dar, care este legatura? Legatura este ca toti avem nevoie de beneficiile Tntelepciunii pe care ne-a prezentat-o pana acum Predicatorul, fiindca toti suntem imperfecti. Nu este nici unui care sa fie absolut neprihanit Tn el Tnsusi, care sa facă binele tot timpul si care sa nu pacatuiasca

niciodata.

În general se crede că versetul 20 ar propovădui universalitatea păcatului și această aplicatie este legitimă. Dar în contextul său, scrie Leupold, versetul ne spune de ce avem nevoie de o alianță mai consistentă! cu acel gen de înțelepciune ce tocmai ni s-a prezentat.³⁰

7:21 Un sentiment sănătos al propriei noastre imperfecțiuni ne va ajuta să primim criticile fără să ne poticnim. Dacă auzim un slujitor blestemându-ne, deși ne este mult inferior pe scara socială, ne putem întotdeauna bucura că nu ne cunoaște mai bine, fiindcă atunci ar avea mai multe de blestemat!

Când Simei l-a blestemat pe David, Abisai a vrut să-i taie capul, dar replica lui David a lăsat să se înțeleagă că blestemele proferate de Simei nu erau într-un tot neîntemeiate (2 Sam. 16:5-14).

7:22 Și să nu uităm niciodată că și noi am fost vinovați de același lucru. De multe ori i-am blestemat și noi pe alții în inima noastră. De aceea, nu prea ne putem aștepta ca alții să fie perfecți când noi înșine suntem atât de departe de perfecțiune.

Aceasta este una din frustrările unui perfecționist. El vrea ca totul și toți din jurul lui să fie perfecți, dar trăiește într-o lume a imperfecțiunii și nici el înșuși nu poate atinge nivelul stabilit pentru alții.

7:23 Predicatorul a făcut uz de extra-ordinară înțelepciune pentru a analiza toate compartimentele vieții. El a vrut să fie suficient de înțelept pentru a dezlega toate tainele și a descalci toate încurcăturile. Dar pentru că făcea toate aceste cercetări desparțit de Dumnezeu, el a constatat că i-au scăpat răspunsurile supreme. Fără o revelație specială, viața rămâne o enigmă nedezlegată.

7:24 Explicabile lucrurilor așa cum există ele sunt îndepărtate, inaccesibile și extrem de adânci. Lumea este plină de enigme. Tărâmul necunoscutului rămâne neexplorat. Suntem frământați de taine și întrebări fără răspuns.

7:25 În pofida eșecului său de a găsi răspunsuri, Solomon a cautat cu înfrigurare să

perseverente o înțelepciune suferitoare și rezolvarea ecuației umane. El a

dorit sa Tnteleaga **rautatea prostiei, chiar a nehibzuintei si nebuniei**, adica, de ce se dedau oamenii la desfrau si rusine.

7:26 In acest sens, el s-a gandit mai ales la o femeie uşoara sau o prostituata - o femeie a carei influenta este mai amara decat moartea. Mintea ei este plina de siretlicuri prin care sa momeasca barbatii, iar cei prinsi Tn mrejele ei sunt legati ca-n lanturi. Orice om a carui dorinta este sa-I fie pe plac lui Dumnezeu va scapa dc cursele ei, dar eel ce se joaca cu pacatul va da negresit de ea si va fi prins Tn mrejele ei.

Este foarte posibil cafemeia de aici sa fie un tip al lumii sau al Tntelepiciunii lumii (Col. 2:8; lac. 3:15).

7:27, 28 Versetele 27-29 par sa exprime dezamagirea generala resimtita de Solomon fata de semenii sai, adica celelalte fiinte umane. Ori de cate ori facea. cunostinta. cu cineva, avea mari sperante, dar dupa ce ajungea sa cunoasca mai bine persoana respectiva, sperantele ii erau spulberate. Nimeni nu se ridica la Inaltimea idealului sau, nici unul nu era pe masura asteptarilor sale. Poate ca Tntal-nea o persoana atragatoare si se gande. *Trebuie sa cunosc persoana respectiva mai indeaproape. As dori set clddesc o prietenie mai intima cu ea.* Dar cu cat ajungea s-o cunoasca mai bine pe aceasta cunostinta, cu atat mai deziluzionat era. El a constatat ca nu exista nici un strain ■ perfect si ca, dupa cum spune proverbul englez, *Familiarity breeds contempt* (sau. cum am spune pe romaneste: „Daca-i dai nas lui Ivan ti se suie pe divan" n,tr.).

Solomon a decis sa faca totalul prieteni-ilor Tn care a gasit o oarecare masura de satisfactie reala si sperante Tmplinite. Dintre toti oamenii pe care i-a cunoscut, pe ca^i i-a considerat ca adevarati „frali de cruce"?

De nenumarate ori a cautat persoana desavarşita, dar n-a gasit nici una. Toti cei pe care i-a cunoscut aveau cusururi si slabiciuni de caracter.

Tot ce a descoperit a fost ca oamenii buni se Tntalnesc rar iar femeile bune şi mai rar. A gasit un om Intre o mie cai'e sa se

apropie de idealul sau, adica un barbat loial, pe care sa te poti bizui - un prieten

altruist.

Dar n-a gasit nici o femeie la o mie care sa-l impresioneze ca o candidate cat de cat apropiata de idealul sau de excelenta. N-a gasit nici o femeie Tntre toate acestea. O atare izbucnire de sovism barbatesc si prejudecata fata de femeii ne este cu neputinta de Tnteles sj inadmisibil, ba chiar insultator, celor din vremea noastra, dar asta se datoreaza faptului ca sistemul nostru de valori se Tntemeiaza pe principii creatine. In schimb pentru evreul ortodox nu ar fi deloc o expresie socanta. in definitiv, el multumeste zilnic lui Dumnezeu ca nu s-a nascut femeie! Totodata afirmatia lui Solomon nu ar fi deloc socanta pentru unii barbati apartinand altor culturi, in cadrul carora femeile sunt privite ca simple obiecte, tratate ca sclavi si considerate proprietate.

Comentatorii se dedau aici la tot felul de exhibitii si jonglerii de interpretare, cu scopul de a mai Tndulci nitel efectul taietor al asprelor cuvinte rostite de Solomon in acest punct. Dar oricat de bineintentionate ar fi eforturile lor, rezultatul este sortit esecului. Faptul ramane ca Predicatorul a vrut sa spuna exact ceea ce a spus! Iar con-cluzia sa e Tmpartasita si azi de atatia bar-bad din toate lumea, a caror conceptie este fireasca si marginita doar la lumea actuala.

Conceptia lui Solomon despre femeii a fost groaznic de unilateral. G. Campbell Morgan a oferit o opinie mai echilibrata cand a spus:

Influenta femeilor este cat se poate de decisiva fie in bine, fie in rau. Am auzit odata unu! din cei mai fini observatori afirmand ca nici o miscare important^ de ridicare a nivelului omenirii n-a fost generate in istoria omenirii fara contributia influenta a femeii. Daca o eva-luare atat de superlativa poate fi sustinuta cu dovezi reale ramane de vazut. Insa eu cred ca exista un s^mbure de adevar in aceasta afir-matie. Totusi la fel de adevarata este si afirmatia ca femeile au jucat un rol fnfiorator de mare Tn comperca omenirii. Czind femeile unei natii au un caracter nobil, viata acelei natii e sanatoasa. Cand insa un popor are parte de femeii stricate, putine sanse de supravietuire i-au riimas. Femeia este ultima fortareata a binelui sau raului. Compasiunea si cruzimea

imbraca forme extreme la ea.⁻¹

Ulterior Solomon s-a rascumparat, compunand unul din cele mai alese omagii aduse femeii - capitolul 31 din cartea Proverbe. tn cartea Eclesiastul el scrie din perspectiva pamanteasca a celui dominat de prejudecati fata de femeii, dar la Proverbe 31 el scrie de pe culmile elevate ale revelarii divine.

Odata cu aparitia credintei creatine, femeia a atins piscurile cele mai inalte ale ascendentei ei spre demnitate si respect. Domnul Isus este eel mai fidel Prielen si Emancipator al ei.

7:29 In timp ce Predicatorul medila la nestars,itele sale dezamagiri fata de oamenii pe care i-a cunoscut, el a tras con-cluzia corecta ca omul a cazut din starea sa initiala. Cat de adevarate sunt aceste cuvinte! **Dumnezeu 1-a facut pe om** dupa chipul Sau si dupa asemanarea Sa. Dar omul a umblat cu multe **şiretiicuri** pacatoase care au denaturat si ruinat chipul divin din el.

Dar chiar şi Tn starea sa decazuta. omul continua sa manifeste o foame intuitiva de a atinge perfectiunea. Toata viata si-o petrece cautand partenerul! perfect de viata, slujba perfecta, situatia şi locul perfect Tn toate. Dar nu poate gasi perfectiunea nici la altii, nici la el Tnsusi. Necazul este ca aceasta cautare a sa dupa perfectiune se limkeaza la siera de *sub soare*. Numai o singura viata perfecta a fost traita pe acest pamant si anume viata Domnului Lsus Cristos. Dar acum El Se afla deasupra soarelui, preamarit la dreapta lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu implineste foamea omului dupa perfectiune doar cu Cristos -cu nimeni altul si cu nici un alt lucru.

B. Intelepciunea sub soare (cap. 8)

8:1 In pofida esecului Tntelepciunii umane de a rezolva problemele sale, Solomon I-a admirat totusi pe **omul intept** mai mult decat pe ceilalti. Nimeni altul nu este calificat sa cerceteze sensurile ascunse ale lucrurilor. In ce-1 prive^te pe Predicatorul-Rege, **intelepciunea** se oglin-deşte chiar Tn Tnfatisarea fizica a cuiva. Fata sa radiaza iar asprimea de pe chip este indulcita.

8:2 intelegiunea te Invata cum sa te comporti m prezenta regelui, fie ca prin rege se intelege Dumnezeu, fie un monarh pamantean. Mai Tntai de toate, intelegiunea inculca supunerea, obedienta. Textul original al partii a doua a acestui verset este dificil de Tnteles, fiind posibile mai multe variante, dupa cum rezulta si din urmatoarele traduceri.

si asta cu privire la jurSmantul lui

Dumnezeu (KJV). din pricina juramantului Tnaintea lui

Dumnezeu (NASB). din pricina juramantului tau Tn fata lui

Dumnezeu (NKJV).

Juramantul de aici se refera probabil la jur&mantul de fidelitate pe care-1 face cine-va in fata guvernului sau la juramantul de credinta f&cut Tn fata lui Dumnezeu prin care El a dat autoritate regilor sa dom-neasca (de ex. Ps. 89:35).

8:3 Neclaritatea persista si Tn versetul 3. Am putea Tntelege din acest verset ca se recomanda sa ieși din prezenta regelui de Tndata ce se ivesc probleme. Sau dim-potriva sfatul ar putea fi ca *nu e tntelegt* sa iesi Tn graba din prezenta monarhului, fie cuprins de manie, fie de neascultare, obraznicie sau pentru ca ai refuzat S& faci ceea ce ti-a cerut (KJV, NASB, NKJV).

In orice caz ideea subliniata de acest text este ca nu e Tntelegt sa te opui unui rege, Tntrucat are autoritatea de a face **tot** ce vrea.

8:4 Ori de cate ori un rege vorbeste, cuvantul lui e sprijinit de forta de care dis-pune. Este suprem si nu poate fi pus In discutie de supusii sai.

8:5 Cei care asculta porunca regelui nu au de ce se teme de dezaprobarea majest&tii sale, intelegiunea te Tnvata ce se cuvine sa faci, cat si timpul potrivit si procedura in care trebuie sa aduci la Tndeplinire edictele regale.

8:6 Exista un mod corect si unul gresit de a face un lucru, dupa cum este si un timp corect si unul gresit Tn care sa-1 faci. Necazul eel mai mare de care se loveste omul este ca nu poate discerne aceste clipe ale destinului.

8:7 Atatea lucruri el nu stie sa le faca, nici cum sa le faca. Nu poate sti viitorul -ce se va TntSmpla si c^nd.

8:8 El nu poate opri **duhul** sau sa piece, dupa cum nu poate stabili clipa **mortii** sale. El nu se poate lfca la vatrS din acest razboi pe care-1 poarta moartea tara Tn-cetare Tmpotriva lui. Nu poate primi nici o scutire sau amanare sub nici o forma de **rautate** la care se poate deda.

8:9 Exista unele lucruri pe care Predicatorul le-a observat pe cand studia viata sub soare, Tntr-o lume Tn care un om Tl zdrobeste pe altul sub calcai, in care **un** om Isi exercita autoritatea asupra altuia Tn dauna sa.

8:10 Atatea aspecte ale viefii sunt superficiale. Cel rau moare si este Tngi'O-pat. Candva facea pelerinaje la lacasul de Tnchinaciune. Acum dupa ce a trecut la ce-le vesnice, oamenii Tl lauda pentru piosenia sa Tn Tnsasi cetatea Tn care Tsi pusese Tn aplicare planurile sale nelegiuite. Religia poate fi o fatada Tn spatelc careia se ascunde necinstea. Este atat de desarta si lip-sitade sens!

8:11 Termenele nesfarsite de amanare la un proces si prelungirea rostirii sentintei si pedepsirii inractorilor nu face altceva decat saTncurajeze nerespectarea legii si sa creeze o atitudine de dispret la adresa sistemului juridic. Desi este important sa li se garanteze tuturor acuzatilor accesul la un proces echitabil Tn justitie, se poate ajunge tn situatia nedorita Tn care „drepturile” raufacatorului sunt protejate peste masura, Tn dauna drepturilor victimei, Admini-strarea echitabila, impartiala si grabnica a actului de justitie are un puternic efect de disuasiune si de prevenire a criminalitatii. Pe de alta parte, amanarile interminabile Ti Tncurajeaza pe infractori sa calce iegea cu si mai multa impunitate. Acesta e motivul pentru care fie ca scapa nepedepsiti, fie se aleg cu o sentinta usoara. Ei Tsi spun ca le merge, ca vor scapa basma-curata.

8:12 Desi Solomon a vazut unele exceptii de la aceasta regula, totusi el a fost Tncredintat ca cei ce se **tern de**

Dumnezeu o due mai bine, Tn
cele din urma. Chiar dacS un
raufacator Tnrait ajunge sa
traiasca pana la adanci
batranete, exceptia aceasta

nu anuleaza regula potrivit careia nepri-hanirea va fi, Tn cele din urma, rasplatita, pe cand viata celui nelegiuit este aspra.

8:13 Predicatorul era convins c& eel rau este, in ultima instanta, un faliment, ca va pierde. Prin esecul sau de a se teme de Dumnezeu, el se condamn& la o viatS scurta. Viaja lui e trecatoare ca o umbra.

8:14 Solomon pare sa alterneze intre regula generala si cateva exceptii socante. Uneori oamenii drepti par sa fie pedepsiti ca și cand ar fi rai. Iar alteori oamenii rai par sS fie rasplatiti ca si cand ar fi persoane cumsecade si cetateni cu o buna reputatie. Aceste abateri de la ceea ce credea el ca trebuie sa fie norma l-au facut pe Regele-Filozof sa ramana profund dezamagit de desertaciunea vie^ii.

8:15 Singura solutie logica, in opinia sa, este sa te bucuri de viata cat mai poti. Nu este nimic mai bun sub soare decat sa mananci, sa bei si sa te distrezi. Asta-i ramane cuiva din toata truda sa pe parcur-sul viefii pe care i-o da Dumnezeu in aceasta lume. Lui Solomon nu-i plac promisiunile unei vieti de apoi. Ce-i acum si aici - asta dorește sa aiba el!

8:16 Prin urmare, Predicatorul s-a con-sacrat sarcinii de a gasi toate raspunsurile. Și-a instruit mintea sa studieze filozofia, punandu-si in gand sa gaseasca resorturile ascunse ale activitatilor vietii - sarcina care te face sa nu ai somn, nici ziua, nici noaptea.

8:17 Apoi a constatat ca Dumnezeu a aranjat lucrurile de asa natura incat omul sa nu poata reasambla toate componentele unui tablou din segmente decupate. In-diferent cat de mult s-ar stradui, nu va iesi la liman. Si oricat de stralucit ar fi, nu va putea gasi rcispunsuri la toate Tntrebarile.

C. Savurarea vietii sub soare (cap. 9)

9:1 In capitolul 9, Predicatorul a luat toate acestea in considerare, incercand sa aiba o perspective cat mai cuprinzatoare si mai exhaustiva. A vazut ca oamenii buni si

oamenii **intelepti** si tot ce fac acestia **sunt in mana lui Dumnezeu**. Dar daca acest lucru li se intamplg ca semn al **iubirii** sau **urii** lui Dumnezeu, asta n-o stie nimeni. Intregul viitor este necunoscut si cu neputinta de a fi

cunoscut; orice se poate intampla.

9:2 Ceea ce face ca totul sa fie atat de enigmatic este faptul ca cei neprihaniti si cei rai, cei buni si cei rai, cei curati si cei necurati, tlnchinatorul si neinchinatomi toti sfarsesc in acelasi loc - in mormant! Cat priveste incercarea de a scapa din ghearele mortii, neprihanitul nu are nici un avantaj asupra celui rau. Cei ce jura sunt Tn aceeasi stramtorare ca cei ce nu jura.

9:3 Iata marea nenorocire a vietii: faptul ca moartea Ti atinge in final pe oamenii din toate paturile sociale. Oamenii pot trai vietii desantate, pline de nebunie, pentru ca la urma sa-i astepte moartea. Oare nu este asta o cumplita nedreptate, ca moartea sa puna capat existentei?

9:4 Cat traieste omul, mai este nadejde. Adica mai are la ce spera, poate privi cu incredere in viitor. In aceasta privinta, un caine viu este mai bun decat un leu mort. Aici cainele e prezentat nu ca eel mai bun prieten al omului, ci ca reprezentant al celor mai josnice forme ale vietii ani-male.³² Leul in schimb este regele fiarelor, falnicul si puternicul stapan peste ele.

9:5 Cei putini cei vii stiu ca vor muri, dar mortii nu mai stiu nimic despre ce se petrece in lume.

Invatatorii falsi recurg mereu la acest verset pentru a incerca sa demonstreze ca sufletul adoarme cand omul moare; ca acesta n-ar mai fi constient cand isi da duhul. Dar este total lipsit de sens sa Tn-cerci sa cladesti o doctrina despre viata de apoi pe baza acestui verset sau a acestei card pe care o studiem. Dupa cum s-a sub-liniat de nenumarate ori, Ecclesiastul reprezinta concluziile cele mai avansate ale omului Tn cautarea de catre acesta a raspunsurilor „sub soare.” Sunt prezentate aici concluzii bazate pe observatii si pe logica, iar nu pe revelatia divina. Este gandirea unui om Tntept, daca n-ar avea o Biblie.

Ce ai crede dac ai vedea pe cineva murind, urmarind cum trupul Ti este coborat in groapa, stiind ca Tn cele din urma sc va intoarce in tarana? Poate ca ti-ai zice: *Iata, totul s-a sfarsit! Prietenul meu nu mai stie nimic acum. Nu se mai poate bitcura*

de nici o activitate. A uitat totul si in

curand el insusi vafi uitat.

9:6 Și exact așa stau lucrurile - si-a spus Solomon. După ce a murit cineva, nu mai este nici dragoste, nici ură, nici invidie nici vreo altă emoție umană. Niciodată persoana respectivă nu va mai lua parte la activitățile și experiențele proprii acestei lumi.

9:7 Și astfel din nou Predicatorul revine la concluzia sa de bază: trăiește-ți viața, distrează-te, savurează mâncarea, înveselește-ți inima cu vin. **Dumnezeu deja** a aprobat ceea ce faci și-ți spune că din punctul Lui de vedere totul e în ordine.

9:8 Poarta îmbrăcaminte cu culori vii, nu străie de doliu! Toarna parfum pe cap, nu cenușă. Unii oameni cred că lumea a fost creată pentru că doar să ne veselim și să petrecem în ea - printre aceștia numărându-se și Solomon.

9:9 Bucuriile relației de casnicie trebuie exploatate la maximum, cât mai este posibil. Din moment ce e o viață plină de desertăciune cea pe care o trăiești, se merită să o trăiești din plin. Bucura-te de fiecare zi în parte, deoarece cu asta te vei alege din toată truda și necazul tău.

Versetele 7-9 sunt izbitor de similare cu următorul pasaj din epopeea lui Ghilga-mes, o străveche operă literară despre nemurire și despre marele diluviu:

De când 1-au creat zeii pe om
Moartea i-au rânduit,
Viața în mainile lor o detin,
O, tu Ghilgames, umple-ți pantecele!
Zi și noapte bucura-te,
Ceas de ceas veselește-te.
Hainele să-ți fie luminoase,
Capul ți-l purifica, spală-l cu apă.
Să-ți doresti copiii pe care mâna ta-i posedă.
Iar la sân nevastă ți-o dezmiarda.³³

Semnificația acestui pasaj nu constă în faptul că un autor ar fi copiat de la celălalt, ci că înțelepciunea omului **sub** soare îl conduce la aceleași concluzii. Cel puțin asta m-a impresionat când am citit prezentarea concisă a umanismului de către Denis Alexander, și ce ne oferă acesta noua celor din vremea de acum:

Modelul umanist este totuși o pilula greu de înghițit. Ca reprezentant al generației de la finele secolului al douăzecilea, formată în cea mai mare parte din tineri sub vârsta de treizeci de ani, eu sunt rugat mai întâi să cred că sunt produsul unui proces exclusiv evolutiv. Singurele cerințe prealabile pentru acest proces sunt prezenta materiei, timpului și întâmplării. Din pricina faptului că în urma unui ciudat capriciu al sortii eu și alți oameni suntem singurele structuri fizice care ne-am nimerit să fim înzestrați cu conștiința propriei noastre existențe, acum eu trebuie să mă consider pe mine însumi și pe alții mai valoroși decât alte structuri fizice, ca de exemplu iepurii, copacii sau pietrele, cu toate că peste o sută de ani atomii trupului meu descompus s-ar putea să nu se mai distingă de ai altora. Mai mult, masa de atomi vibranti din capul meu are, chipurile, mai multă semnificație decât cea din capul unui iepure, de pildă.

În același timp, mi se spune că moartea este sfârșitul, punctul terminus. Raportat la scara timpului evoluției, viața mea este un abur care curând se risipește. Orice sentimente de dreg-tate sau nedreptate as avea în această viață, toate strădaniile mele, toate deciziile mele cele mai importante vor fi înghițite în cele din urmă în nesfârșitul mării timpului. Peste câteva milioane de ani, o simplă minuscuță picătură în comparație cu suma totală a istoriei, memoria celei mai timide literaturi, arta cea mai măiestră, până și vietile cele mai strălucite vor fi cu toate îngropate în inexorabila descompunere a celei de-a doua legi a termodinamicii. Hitler și Martin Luther King, James Sewell și Francis de Assisi, Președintele Mao și Robert Kennedy - vor fi cu toții stersți și risipiți în haul lumii necugetitoare.

Prin urmare, mi se spune, trebuie să îndrept cum pot o lucrare prost făcută. Deși mă înțarcă puternice sentimente de transcendență, o convingere profundă că nu sunt doar o întâmplare a capriciului orb al evoluției, totuși trebuie să dau uitării aceste întrebări tulburătoare, preocupându-mă în schimb cu problemele reale cum ar fi necesitatea de a trăi în mod responsabil în societate. Deși în meseria mea studiez creierul omului ca pe un mecanism al naturii, asemenea oricărui alt mecanism al naturii, trebuie totuși să cred că omul e

Tnzestrat cu o va-loare intrinseca
specials, ce o depaseste pe cea

a animalelor, 51 deși emoțiile mele
Țmi spun că asta s-ar putea să fie
adevărat, nu mi se dau alte motive
obiective în sprijinul acestor
convinșeri.³⁴

un om sărac, dar foarte Țntept
a propus un plan

9:10 Maxima din versetul 10,
una din cele mai binecunoscute
în această carte, este folosită
adesea de către credincioși
pentru a-i Țncuraja pe frații lor
de credință să se lanseze cu
răvna în lucrarea pentru Domnul
și, negresit, nu e un sfat rău. Dar
luat în contextul său, pasajul ne
spune că trebuie să gustăm
absolut orice plăcere și delectare
posibilă până mai este posibil,
pentru că în mormântul unde ne
ducem fără putință de revenire
nu vom mai putea lucra, inventa,
gândi sau cunoaște nici un lucru.

Sfatul dat în acest verset
este excepțional. Ceea ce e greșit
este motivul! Și chiar și sfatul
trebuie limitat neapărat la
activități legitime, utile și
edificatoare în ele însele.

9:11 Un alt lucru pe care l-am
observat Predicatorul este că
norocul și șansa joacă un rol
major în viață. Nu câștigă cursa
Țntotdeauna cel mai iute
alergător. Nu ostășii cei mai
viteji câștigă Țntotdeauna batalia.
Gei Țntepti nu au parte de cele
mai alese bucate. Cei mai
deștepti nu sunt totdeauna și cei
mai bogați. Iar președinți nu
ajung totdeauna cel mai
capabil. Ghinionul se ține scări de
toti. Timpul și Țntamplarea sunt
factori ce joacă un rol important
în succes și eșec. Când miliardarul
J. Paul Getty a fost Țntrebat
care este secretul succesului său,
a răspuns: „Unii descopă
zacaminte de titei, alții nu.”

9:12 Și astfel nimeni nu știe
când va veni nașta. Ca pește
prins în mreajă și ca pasărea în
laț, omul este copleșit de ghinion
sau chiar de moarte. Niciodată
nu știe pe care glonle e scris
numele său.

9:13-15 O altă durere a inimii
în viață este faptul că
Țnteptciunea nu este Țntot-
deauna apreciată la justa ei
valoare. Să dam un exemplu: Era
o cetate mică cu câțiva locuitori,
ceea ce înseamnă că nu se putea
apăra cum trebuie. Un rege
puternic a impresurat-o cu
artilerie, pregătindu-se să-i
surpe zidurile.

Când situația părea disperată,

prin care a putut fi salvata cetatea. O clipa omul s-a bucurat de faima. fiind considerat erou, dar indata dupa aceea a fost dai uitaYii.

9:16 Predicatorul s-aintristat la gandul ca desi intelepciunea este mai buna decat puterea, sfatul omului sarman a fost curand acoperit de dispret. De Tndata cc a trecut criza, pe nimeni n-a mai interesat ce a avui el de spus.

Parabola aceasta are un evident ton evanghelistic. Cetatea este ca sufletul unui om - mica si lipsila de aparare. Formidabilul rege este Satana, hotarat sa invadeze ?i sa nimiceasca (2 Cor. 4:4; Ei". 2:2). Izbavitorul este Mantuitorul - sarac (2 Cor. 8:9) si Tntept (I Cor. 1:24; Col. 2:3). Desi El a adus izbavire, totusi ce putin este apreciat si onorat El! Cei mai multi oameni din lume traiesc ca si cand El nu si-ar fi dat viata, murind pe crucc. Ba chiar si crestinii sunt uneori nepasatori cand vine vorba sa-si aduca aminte de E! Tn felul randuit de El, la Cina Domnului.

9:17 Totusi Tn pofida ingratitudei si indiferentei omului, ramane valabil si astazi faptul ca cuvintele inteleptilor, ros-tite in surdina, valoreaza mai mult decat toate strigatele unui domnitor puternic al nebunilor.

9:18 Intelepciunea este superioara armelor si munitiilor. La 2 Samuel 20:14-22 citim despre o femeie inteleapta care a izbavit cetatea Abel din Bet Maachah cand Ioab a Tmpresurat-o.

Dar un singur pacatos nechibzuit poate strica mult bine facut de un Tntept, dupa cum vulpile mici strica viile.

D. Cei intelepti si cei nechibzuiti sub soare (cap. 10)

10:1 Cand musca e prinsa Tn **untdelem-nul negustorului** si moare, untdelemnul! capala miros neplacut. Si prin aceasta se construieste o analogie cu purtarea omului. Un om poate sa-si cladeasca o buna re-putatie de om Tntept si onorabil, dar toale acestea si le poate ruina printr-un singur pas gresit. Oamenii isi vor aminti de o mica indiscretie, uitand ani si ani de vred-nice realizari. Oricine poate sa-si

stricc reputatia rostind doar trei cuvinte nepoti'i-

vite Tn public.

10:2 Mana dreapta este de obicei considerate mai plina de dexteritate, stSnga fiind mai putin tndemanatica. Un om intelept stie care e calea dreapta de a face un lucru. Neinteleptul este Tnsa un om stan-gaci, nepriceput.

10:3 Chiar si atunci cand. un nebun face un lucru simplu, cum ar fi sa umble pe drum, tradeaza o lipsa de bun simt. El aratS tuturor ca este nebun, ceea ce poate insem-na ca Ti face pe toti prosti, ori ca-si arata ignoranta prin tot ce face. Probabil ca va-rianta din urma este cea corecta.

10:4 Daca un demnitar tsi iese din fire, maniindu-se pe tine, eel mai bine este sa nu pleci tmbufnat. Mai bine este sa fii bland si smerit, ceea ce va avea darul de a-1 Tmbuna si a-1 ajuta sa-ti treaca cu vederea infractiuni mai grave.

10:5, 6 O alta inconsecventa care 1-a deranjat pe Solomon Tn aceasta lume atat de stramba in care traim provenea din deciziile netntepte si nedreptatile emaneate de la un dregator. Adesea sunt numiti in posturi importante persoane lip-site de calificari necesare, Tn timp ce oameni capabili Tsi irosesc talentele Tn posturi marunte.

10:7 Astfel servitorii adesea calaresc pe cai, in timp ce printii trebuie sa mearga pe jos. Atari inechitati exista Tn domeniul politic, in industrie, Tn serviciile militare si in viata religioasa.

10:8 Cine sapa groapa altuia ca sa-i faca rau va fi victima propriei sale rautati. Vorba proverbului: blestemele se Tntorc Impotriva celui care le rosteşte.

Oricine darama un zid de pietre. fie pentru ca sa patrunda ilegal pe proprietatea cuiva, fie pentru a muta hotarul se poate astepta sa fie muscat de un sarpe sau sa plateasca pentru fapta sa necinstita Tn alta modalitate neplacuta.

10:9, 10. Chiar activitatfle legitime comporta anumite riscuri. Pietrarul de la cariera de piatra risca sa fie ranit de pietrele ce cad iar taietorul de lemne riscS sa fie ranit de secure.

Este bine sa se lucreze cu scule bineas-cutite. Altminteri, lucrarea va dura mai mult decat

trebuie. Timpul cheltuit cu

ascutitul securii compenseaza timpul si efortul economisite prin faptul sa se lucreaza cu o scula buna. Intelepciunea ne Invata ca trebuie sa ne folosim de orice mijloace de reducere a timpului si dc uşurare a muncii. Dupa cum reda acest verset Leupold: „Intelepciunea pregăteşte calea succesului!”³³

10:11 La ce e bun Tmblanzitorul de serpi daca reptila Tnteapa inainte ca el sa-si rosteasca descantecele? Sau cum am spune noi (Tn lumea anglo-saxona, n.tr.) ce rosl are sa incui grajdul, dupa ce a tost furat calul? Adesea Iucrurile trebuie tacute la timp pentru ca sa fie de folos .si sa-si atinga scopul.

10:12, 13 Cuvintele gurii unui Tntept ii aduca stima, deoarece sunt pline de har. Cuvintele unui nechibzuit se dovedesc a-i fi pierzarea.

Poate ca la inceput spune o multime de prostii nevinovate, dar pe parcurs se ambaleaza, devenind un nebun nepotolit.

10:14 Nebunul nu stie cand sa se opreasca. Incontinuu toarna vrute si nevrute. Vorbe cu nemiluita. El debiteaza volume, ca si cand ar avea raspunsu! ia toate, de parca ar sti totul. NesfaTsita lui trancaneala are Tntotdeauna grija sa se re-fere si la ce va face el Tn viitor. Este ca bogatul nechibzuit care a spus: „Iata... ce voi face: !mi voi strica hambarcle si voi construi altele mai mari; acolo voi strange toate recoltele si toate bunatatiile mele. Si voi zice sufletului meu: «Suflete, ai multe bunatati strSne pentru multi ani; odihneste-te, mananca, bea si veseleste-te!»" (Luca 12:18-19). Dar el nu stie ce sc va Tntampla Tn viitor, Mai bine ar zice: „Daca va voi Domnul, vom face cutare si cutare lucru" (Iacov 4:15).

10:15 El se istoveste muncind Tn mod ineficient si neproductiv. Nu vede nici macar lucrurile evidente şi nu poate nimeri nici macar un lucru ce iese usor Tn evi-denta: o cetate. Poate am putea adauga aici ca nici atata nu stie sa intre inauntru, ada-postindu-se de ploaie. Nepriceperea sa cu privire la chestiuni simple ca acestea face ca orice planuri de viitor ale acestui om sa para cu totul ridicole.

10:16, 17 Vai de tara at carei domnitor

este lipsit de maturitate si usor de impresionat ca un copil, ai carei legislatori che-fuiesc de dimineata, Tn loc sa-si vada de Tndatoriri.

Fericita este tara in care regele este un om de caracter si in care ceilalti dregatori se poarta cu demnitate si stapanire de sine, mancand ca sa prinda putere, iar nu pentru ca sa se Tmbete.

10:18 Persistenta Tn lene si absenta oricarei Ingrijiri fac sa se prabuseasca o casa, fie ca prin asta se intelege un guvern sau viata unui om. Orice acoperis va Tncepe sa aiba fisuri prin care p&trunde ploaia, daca proprietarul nu il Tntretine cum se cuvine.

10:19 Ora mesei este privita cu multa satisfactie de multi. Vinul da un plus de veselie vietii. Banii sunt solutia la orice problema.

Sa fi crezut oare Solomon ca banii sunt cheia oricaror placeri? Poate ca nu a vrut sa spuna altceva decat ca banii il ajuta pe om sa cumpere tot ce-si doreste de mancat si de baut. Sau poate ca nu facea altceva decat sa citeze spusurile dregatorilor beti din versetul 16 cand acestia au fost avertizati ca excesele lor vor duce la dezastru (v. 18). Realitatea e Tnsa ca, asa cum a spus cineva, poti cumpara orice cu bani, numai fericire nu si ca prin ei poti ajunge oriunde, dar nu si Tn cer. Viata unui om nu consta din belsugul de lucruri pe care-l poseda.

10:20 Ai grija sa nu vorbești de rau pe rege sau pe subordonatii bogati ai acestuia. Poate crezi ca nimeni nu aude, dar pana si zidurile au urechi .si o pasare nebanuitoare va duce mesajul la palatul regal. „Indis-cretiile prind aripi.”

E. Raspandirea binelui sub soare

(11:1–12:8)

11:1 Aici **painea** este un simbol al cerealelor din care e facuta. A arunca painea pe ape se refera probabil la practica de a semana Tn zone inundate sau la comertul pe mari. in orice caz, gandul care se desprinde de aici este ca raspandirea pe scara larga a ceea ce este bun va avea drept urmare o bogata recolta.

Versetul acesta este o referire valabila la evanghelie. Poate ca nu vedem imediat

roadele, cand Tmpartim cu altii painea vietii, dar in cele din urma secerisul nu se va lasa asteptat.

11:2 A o impartii in sapte si chiar Tn opt sugereaza doua lucruri: o generozitate netarmurita sau o diversificare a intre-prinderilor. Daca e vorba de primul sens, atunci ideea subliniata este ca trebuie sa ne purtam cu o bunatate fara prefacatorie Tn orice situatie, pentru ca s-ar putea sa vina vreun nenorocire sau vreun necaz, cand acest lucru nu va mai putea fi facut. Cei mai multi oameni pun deoparte bani pentru zile negre. Dar versetul acesta ne Tndeam-n& sa adoptam un spirit de larghele pe planul darniciei, din pricina incertitudinilor vietii.

Sau Tntelesul versetului ar putea fi urmatorul: Nu pune toate ouale ? ntr-un sin-gur cos. Investeste Tn mai multe Tntre-prinderi, pentru ca daca una din cle va da faliment, sa ai altele care sa-ti aduca castig. Asta se intelege prin *diversificare*.

11:3 Versetul 3 continua ideea din eel precedent, Tn special cu privire la relele care s-ar putea sa vina pe neasteptate Tn aceasta lume. Sugereaza ca exista o anumita inevitabilitate si finalitate Tn legatura cu calamitatile acestei vietii. Cu aceeasi certitudine cu care norii tncarcati de ploaie se varsa pe pamant, tot asa necazurile si Tncercarile vor veni negresit peste oameni. Si dupa ce un copac a fost doborat, nu mai poate fi ridicat, asemenea unui monarh cazut. Soarta-i este pecetluita.

Oaltaaplicatiemai larga a versetului ne este redata de urmatoarele versuri:

Cum cade un pom, a\$sa va sta,
Cum traiește un om, asa va muri,
Cum moare un om, asa va fi,
Toti anii veimiciei.

-John Ray

11:4 Este posibil sa fii excesiv de prc-caut. Daca vei astepta pana ciind toate conditiile vor fi prielnice, nu vei mai rea-liza nimic. Caci intotdeauna va bate putin vantul si vor fi nori pe cer. Daca vei astepta sa nu adie deloc vantul, nu vei mai Tnsamanta. Daca vei zabovi pana nu va mai exista pericolul sa ploaie, recoltele vor

putrezi pe camp si vor ramane neculese. Omul care aştepta certitudinea va aştepta la nesfarşit.

11:5 intrucat nu cunoastem decat in parte, va trebui sa ne taram inainte cum putem, beneficiind la maximum de cunoştintele de care dispunem. Nu înţelegem deplasările vântului, nici modul în care iau naştere oasele în pantecele unei mame însărcinate. Dupa cum nu înţelegem tot ce face Dumnezeu sau de ce.

11:6 Intrucat nu cunoastem acest lucru, cel mai înţelept este să umplem fiecare clipă din zi cu tot felul de munci productive. Căci nu avem de unde şti care activităţi vor propăşi. Poate toate vor fi încredunuate cu succes.

În răspunderea Cuvântului lui Dumnezeu, succesul ne este garantat. Totuşi este adevărat şi aceea că unele metode sunt mai rodnice decât altele. Prin urmare, trebuie să fim neobosiţi, întreprinzători, ingenioşi şi credincioşi în slujirea creştină.

Apoi şi noi trebuie să semănăm în dimineaţa vieţii şi să nu cadem de oboseală înspre seară. Suntem chemaţi la slujire neobosită.

11:7, 8 Prin **lumina** s-ar putea înţelege zilele luminoase ale tinereţii. Ce minunat e să fii tânăr! Să fii sănătos şi plin de viaţă! Dar indiferent câţi ani de viaţă şi prosperitate ţi sânt daţi unui om, el trebuie să nu piardă din vedere faptul că **zilele întinericului** vor veni negrădite. Durerile şi neputinţele bătrâneţii sunt inevitabile. Searbăda şi anevoioasa mai e această perioadă a vieţii!

11:9 E greu de ştiut dacă versetul 9 este un sfat sincer, sau expresia cinică a unui bătrân deziluzionat. Fă ce-ţi doreşti înima şi vezi cât mai mult. Dar nu uita că în cele din urmă Dumnezeu te va chema la judecată, adică la judecata bătrâneţii, care îţi se pareă lui Solomon ca o retribuţie divină pentru păcatele comise în tinereţe.

11:10 Căci eşti tânăr trăieşte la maximum clipele de fericire şi redu cât mai mult clipele de tristare şi necaz. (**Raul** de aici se referă probabil la necazuri, nu la păcat.) Copilaria şi tinereţea sunt o deserta-ciună, deoarece trece atât de repede.

Nicaieri în literatură nu găsim o

descriere mai plastică a bătrâneţii decât în prima jumătate a capitoului 12. Sensul nu e la suprafaţă, ci trebuie căutat cu stăruinţă. În adânc, deoarece se prezintă sub formă de alegorie. Dar în curând se conturează imaginea unui bătrân ce-şi târăşte anevoios picioarele, umblând ca un muzeu geriatric ambulant, îndreptându-se încet dar sigur spre mormânt.

12:1 Tristul tablou al bătrâneţii şi senilităţii este un avertisment pentru tineri să-şi aducă aminte de Creatorul lor în zilele tinereţii lor. Observaţi că Solomon nu spune Domnul sau Mantuitorul sau Răscumpărătorul, ci Creatorul lor. Este singurul mod în care L-a putut cunoaşte Solomon pe Dumnezeu din perspectiva sa de sub soare. Dar chiar şi aşa sfaturile sunt bune. Tinerii *trebuie* să-şi aducă aminte de Creatorul lor... înainte de a veni apusul vieţii lor, când zilele vor fi grele şi crude iar anii vor fi total lipsiţi de plăcere şi satisfacţie. Aspiratia oricărui tânăr trebuie să fie adevărată: cea din rândurile următoare:

Doamne, în plinătatea puterilor mele, Pentru Tine doresc să fiu tare; Bucurându-mă de toate desfătările, Spre Tine să se îndrepte totuşi cântarea mea!

Pentru nimic înimă nu mi-aş da-o lumii, Spunând apoi că Te mai iubesc. N-ai aştepta până m-ai iasa puterile, Că abia atunci îţi-Ti dedic slujirea mea.

N-ai zbura pe aripi iute, Treburile lumii să le întăruiesc. N-ai trudi şi asuda, Până" paşii mi-ai slăbi şi încetini.

O, nu, Tine nu îţi-as/rezerva dorinţe-mi vlaguite, Nu îţi-as darui ce-a mai rămas din viaţa mea. Nu, Doamne, nu ai aştepta până se stingă focul, Si-n înimă cenuşă ar săla? lui. Alege-mă, Doamne, în tloarea tinereţii, Când din plin de bucurii am parte! Că Tine, slava vieţii mele de-nceput Din toată înimă să îţi-o daruiesc!

-Thomas H. Gill

12:2 BatrSnetea este acel timp clnd luminile se domolesc, pe plan fizic si emo-tiv. Zilele sunt apasatoare iar noptile lungi. Posomorarea si deprimarea se cuibaresc in suflet.

Chiar si in zilele de mainainte, mai cadea din cind in cand ploaia, adica veneau necazuri si descurajari. Dar apoi soarele minunat strabatea norii si spiritul Tsi recapata sprinteneala. Acum se pare ca zilele Tnsorite au disparut cu desavarsire, si dupa fiecare ploaie, apar din nou la orizont alti nori, prevestind alte zile ploioase.

Tineretea este acel timp in care trebuie sa ne amintim de Creatorul, pentru ca atunci soarele, luna si... stelele nu sunt Tntunecate, iar norii nu revin dupa ploaie.

12:3 Acum trupul batranului este prezentat alegoric ca o casa. Pazitorii casei sunt bratele si mSinile, ce odinioara erau puternice, dar acum sunt slabanogite, pline de tncretituri si scartaind din Tncheieturi, afectate de boala lui Parkinson.

Oamenii puternici sunt picioarele si coapsele, care nu mai sunt drepte si vi-guroase ca alta data, ci incovoiate ca niste paranteze, cedand sub povara corpului.

Cei ce macina Tnceteaza, pentru ca sunt putini la numar. Cu alte cuvinte, dintii nu mai pot mesteca, pentru ca cei de sus sunt prea putini ca sa mai faca contact cu cei de jos. Sau, cum s-ar exprima dentistul, nu se mai face ocluzia.

Cei ce se uita pe ferestre se Tntuneca. Ochii au Tnceput de mult s& slabeasca. Mai Tntai au nevoie de bifocali, apoi de trifocali sj apoi trebuie operati de cataracta. Acum mai pot vedea doar litere foarte mari, si chiar si pe acelea doar cu lupa!

12:4 U\$ile ce dau la strada sunt Tnchise - evident, o referire la urechi. Totul trebuie repetat cu voce tare, de mai multe ori. Zgomotele puternice, cum ar fi rasnitul unei mori, sunt percepute foarte sters si neclar.

Batranul sufera de insomnie. Se scoala devreme, odata cu pasarile, cSnd Tncepe cocosul sa cSnte.

Glasul cantaretelor se aude inabusit. Corzile vocale s-au

deteriorat mult. Vocea este tremuranda si nesigura iar cSntatul este exclus definitiv.

12:5 Batranii sufera de *acmfobie*, adica. se tern de inaltimi, fie ca e vorba de scari. fie de privelislile de pe cladiri Tnalte sau dc zborul cu avionul.

Si se sperie pe drum. Si-au pierdut increderea in ei tnsisi, se tern sa se duca singuri sau sa iasa afara pe timp de noapte.

Se crede ca prin migdalul care Tnflo-reste se intelege parul alb, la Tnceput bogat, dar apoi tot mai rar.

Lacusta poate fi privita in doua feluri. Mai TntSi, lacusta este o povara, adica pana si cele mai uSoare obiecte sunt prea grele ca sa le mai poata purta un batran. Sau lacusta este privita tarandu-se anevoios (NASB), o caricatura a batranului, Tnco-voiat din spate, inaintand cu pasi nesiguri si miscSri necoordonate.

Dorintele tree tn sensul ca apetiturile naturale scad sau inceteaza cu totul. Alimentele Tsi pierd gustul si celelalte impulsuri de baza se sdng Tncetul cu ince-tul. Vigoarea sexuala dispare si ea.

Procesul degenerativ se-instaleaza dc-oarece omul se duce spre casa lui durabila a mortii si a mormantului. In curand corte-giul funerar strabate sobru strazile.

12:6 Si astfel inteptul este sfatuit sa-si aduca aminte de Creator inainte de a se rupe funia de argint, inainte de a se sparge vasul de aur sau a se face landari urciorul la flmtana; inainte de a se strica roata de la fiintana. Este destul de greu sa gasim sensul corect la toate aceste alegorii.

Ruperea funiei de argint se refera pro-babil la sectionarea acelui.fir plapand al vietii, cand duhul este eliberat din stran-soarea trupului. Se pare ca asa !-a Tnteles poeta nevazatoai-e (si autoare a multor imnuri crestine clasice, n.tr.):

intr-o zi funia de argint se va
rupe Si eu nu voi mai canta
Dar ce bucurie voi trai cand ma
voi trezi In palatul Regelui! ^

-Fanny J. Crosby

S-a spus ca vasul de aur reprezinta cutia craniana, spargerea sa fiind o imagine poetica a incetarii activitatii intelectului Tn clipa mortii.

Urciorul spart (galeata) si

roata stricata ar putea constitui, luate Tmpreuna, o

referire la circuitul sangvin, in contextul caderii presiunii sistolice si diastolice.

12:7 Apoi se instaleaza *rigor mortis*. Trupul incepe sa revina la farana iar duhul se intoarce la Dumnezeu care l-a dat. Sau eel putin asa i s-a parut lui Solomon. In cazul credinciosului, concluzia lui Solomon este corecta. Dar in cazul unui necredincios, duhul acestuia merge in Hades, urmasnd sa astepte acolo Judecata de la Marele Tron Alb. Apoi duhul va fi reunit cu trupul si intreaga persoana va fi aruncata in iazul de foe (Apo. 20:12-14).

12:8 Si astfel Predicatorul ajunge inapoi in punctul din care a plecat - la principal de baza potrivit caruia viata sub soare este **desertaciune**, lipsa de sens, inutilitate si un mare gol. Pateticul sau refren ne aminteste de fetita care s-a dus la targ si a stat prea mult.

Doream ca muzica sa nu nceteze niciodata -Am stat oare, prea mult la targ? Doream ca paiata sa fie mereu inteligenta -Am stat oare prea mult la targ? Mi-am cumparat bentite albastre sa-mi prind parul, Dar, nimanui nu i-a pasat. Caluseii ? i-au incetinit mersul -Am stat oare prea mult la targ? Am vrut sa loeuieste intr-un oras-carnaval, cu rsete si dragoste peste tot. Mi-am dorit ca prietenii mei sa fie giumeti si inteligenti.

As fi vrut sa-i pese cuiva. Mi-am gasit aceste bentite lucitoare sj noi, Dar acum nu mai sunt albastre. Caluseii Tncep sa m3 ironizeze -Am stat oare, prea mult la targ? N-am pe nimeni de cstatigat si nimeni care sa se Tmprieteneasca cu mine -Am stat oare, prea mult la targ?³⁸ -*Billy Barnes*

Ajungand la ultima referire pe care o face Solomon la desertaciunea vietii sub soare, mi-am adus aminte de o povestire relatata de E. Stanley Jones. La bordul unui vapor a vazut un cuplu corpolent. Si sotul, si sotia aveau fe{e bovine si traiau doar pentru mancare, de la o masa la alta. Se pensionasera in conditii de belsug, si

totusi intr-o cumplita saracie! Erau nemultumin' de chelneri ca nu le ofereau servicii speciale cum sj-ar ft dorit ei. Pareau ca le era teama ca vor muri de foame intre mese. Apetitul lor fizic pierea singurul lucru ce conta pentru ei. Nu i-am vazut niciodata citind o carte sau un ziar. Stateau si se uitau unui la altul, asteptand sa li se dea urmatoarea masa. intr-o seara, i-am vazut stand astfel si privind in gol, cnd o idee stralucita ti trecu prin mintea fncetoata a barbatului. S-a dus la semineu si a ridicat vasele; s-a uitat in ele si apoi s-a interesat spre sotie, anuntand: „Sunt goale!” Mai sa mii pufneasc rasul! Avea dreptate; „Sunt goale!” Dar nu numai vasele. ci sufletele si creierii amandurora erau goale. Aveau mult Tn punga, dar nimic Tn persoana lor; si asta era pedeapsa lor. Aveau siguranta tpreuna cu plictisul -nici o aventura. Is,ilargeau curelele si-si ingus-tau orizontul.³⁹

IV. EPILOG: LUCRUL CEL MAI BUN SUB SOARE (12:9-14)

12:9 Pe langa faptul ca a fost el insusi **in^elept**, **Predicatorul** a Tmpartasit si alio-ra din **cunostinta** sa. A cSutat sa transmite intelegiunea sa sub forma proverbelor, dupa ce le-a cantarit cu atentie sa fie exacte.

12:10 Si-a ales cuvintele cu multa grija, incercand sa combine ceea ce era mangaie-tor, placut si adevarat. A fost aidoma gatii unei mese bogate, pe care a servit-o dupa aceea, cu diteva frunzulite de patrunjel.

12:11 Invataturile celor Intelepti sunt ca niste instrumente ascutite si Tntepatoare. simple, directe si convingatoare. Iar culegerea de zicatori de la unicul Pastor sunt ca niste cuie batute bine sau piloni cu care este prins cortul sa nu fie luat de vant. Ele asigura tarie, fiind in acelasi timp cuie de care sa-ti atami gandurile.

Cele mai multe versiuni ale Bibliei re-dau termenul „pastor” cu initiala majus-cula, indicand faptul ca traducatorii l-au considerat o referire la Dumnezeu. Dar nu trebuie sa uitam ca in gandirea orientala regele este considerat un pastor. Homer a spus: „Toti regii sunt pastori de oameni.” Prin urmare, Regele Solomon s-a referit probabil la *el insusi* ca **unic pastor**. Aceasta interpretare se potriveste mai bine

cu contextul.

12:12 Nu se sugereaza deloc ca Solomon si-ar fi epuizat tema. Dimpotriva, ar mai fi putm scrie rnult si bine, dar isi previne cititorii ca ar fi ajuns la aceeasi concluzie. **Daca ai voi sa faci o multime de carti, sa stii ca n-ai mai ispravi** - cu alte cuvinte, n-ai termina nicicand de pu-blicat carti .si te-ai istovi cumplit sa te silesti sa le citești pe toate. Dar la ce ti-ar folosi? Nu ti-ar descoperi altceva decat desertaeiunea vietii.

12:13 Concluzia lui finala i-ar putea lasa pe cititori cu impresia ca in sfirsit s-a ridicat deasupra soarelui. El spune: **„Teme-te de Dumnezeu si pazeste poruncile Lui**, deoarece In asta consta intreaga datorie a oricarui om." Dar sa nu scapam din vedere ca frica de Dumnezeu de aici nu este totuna cu credinta mantu-itoare. Este groaza inrobitoare a creaturii in fata Creatorului sau. Iar **poruncile** nu mseamna neaparat legea lui Dumnezeu asa cum este aceasta revelata in VT. Mai degraba, ar putea insemna orice porunci pe care Dumnezeu le-a imprimat instinctiv in inimile oamenilor.

Cu alte cuvinte, nu se cade sa atribuim un grad Tnalt de pricepere spirituals cuvin-telor lui Solomon. S-ar putea ca ele sa nu fie altceva decat concluzia pe care ar tra-ge-o o persoana inteleapta pe baza intuitiei naturale si in urma experientei practice.

Aceasta este datorie oricarui om - nu doar intreaga datorie, ci si elementele de baza care pot sa-i daruiasca o viata deplina si fericita.

12:14 Motivul invocat aici pentru a te teme de Dumnezeu este certitudinea ca va veni judecata. Noi credinciosii avem motive sa-l fim recunoscatori MSntuito-rului o vesnicie intreaga ca ne-a izbavit de acest gen de frica.

„In dragoste nu este frica. Ci dragostea perfects alunga frica, pentru ca frica pre-supune chin. Dar cine se teme nu a fost desavarsitin dragoste" (1 Ioan 4:18).

Noi nu ne putem Incredere in El si nu ascultam de El dintr-un sentiment de frica. Prin Iucrarea Sa ispravita de la Calvar, avem asigurarea ca nu vom veni niciodata la judecata, ci am trecut din moarte la viata

(Ioan 5:24). Acum putem zice si noi: Nu e nici o condamnare, Pentru mine nu mai e iacl, Chinul si focul Ochii mei nu le vor vedea nicicand: Pentru mine nu mai e nici o sentintil, Pentru mine nici un bold Pentru ca Domnul care ma iubeste Ma vii ocroti cu aripa Sa.

-Paul Gerhard!

NOTE FINALE

¹(Intro) L. S. Chafer, *Systematic Theology*, 1:83.

²(Intro) Vezi Gleason Archer, *A Survey of Old Testament Introduction*, p. 478-88.

³(Intro) *Megillah 7a; Sabbath 30.*

⁴(Intro) W. Graham Scroggie, *Know Your Bible*, 1:143.

⁵(Intro) Solomon este considerat de foarte multi drept un „tip" (sau imagine) a lui Cristos domnind in pace in timpul Imparatiei de o mie de ani.

⁶(Intro) Citat de Scroggie, *Know Your Bible*, 1:144.

⁷(1:3) H. L. Mencken, citat de Bill Bright, *Revolution Now*, 1969, p. 15.

⁸(1:4) Will Houghton, "By Life or By Death".

⁹(1:8) Autor necunoscut. "Thou Alone, Lord Jesus (Numai Tu, Doamne Isuse)" in *Hymns of Grace and Truth*, nr. 220.

¹⁰(1:13) Malcolm Muggeridge, *Jesus Rediscovered*, p. 11.

¹¹(1:13) De exemplu, acest nume a fost folosit si de alte popoare semitice si chiar in Vechiul Testament Elohim este folosit pentru „dumnezei" falsi. Este discutabil daca vorbele Satanei din Geneza 3:5 tre-buie traduse „Veti fi ca Dumnezeu" (KJV, NKJV) sau „Veti fi ca dumnezei" (NEB, Knox).

¹²(1:15) Robert Laurin, "Ecclesiastes", in *The Wycliffe Bible Commentary*, p. 587.

¹³(2:1) B. E. "None But Christ Can Satisfy!" (Nimeni nu poate satura Tn afara lui Cristos!) in *Hymns of Truth and Praise*, nr. 306.

■4(2:2) Din *Selected Poems of Edwin Arlington Robinson*. Londra: The Macmillan Company, 1965, p. 9, 10.

¹⁵(2:8) Samuel Johnson, *The History of Rasselas, The Prince of Abissinia*, ed. J.P.Hardy.

1^(2:8) Citat de David R. Reuben, "Why Wives Cheat on Their Husbands," in *Reader's Digest*, aug. 1973, p. 123.

i⁷(2:l 1) Ralph Barton, citat de Denis Alexander, *Beyond Science*, p. 123. Folosit cu permisiunea lui Lion Publishing.

18(2:11) E. Stanley Jones, *Growing Spiritually*, p. 4.

¹⁹(2:16, 17) *Choice Gleanings Calendar*. Grand Rapids: Gospel Folio Press.

20(2:18) C. E. Stuart, *Thoughts on Ecclesiastes*, in *Assembly Writers Library*, Vol. 5, p. 186.

21(2:21) Robert Jamieson, A. R. Fausset si David Brown, *Critical and Experimental Commentary on the Old and New Testament*, 111:518.

22(2:25) Jules Abels, *The Rockefeller Billions*, p. 299.

WTable Talk, Vol. 11, nr. 4, august 1987, p. 3.

²⁴(3:21) Acelasi termen ebraic pentru *dun* poate msemna si *sufflare*.

25(4:1) James Russell Lowell, "The Present Crisis", in *Complete Poetical Works*, p. 67.

26(4:4) Citat de Henry G. Bosch, *Our*

Daily Bread, 24 mai 1973.

27(4:4) Citat de Bill Bright, *Revolution Now*, p.31.

28(5:15). *Choice Gleanings Calendar*.

29(6:9) H. C. Leupold, *Exposition on Ecclesiastes*, p. 141.

BIBLIOGRAFIE

Delitzsch, Franz. "Ecclesiastes." In *Biblical*

Commentary on the Old Testament. Vol.

18. Grand Rapids: Wm B. Eerdmans

Publishing Co., 1971. Eaton,

Michael A. *Ecclesiastes*. TheTyn-dale Old Testament

Commentaries.

Downers Grove, IL:

InterVarsity Press,

1983. Erdman, W. J.

Ecclesiastes. Chicago: B. I.

C. A., 1969 Hengstenburg,

Ernest W. *A Commentary on Ecclesiastes*. Retiparire.

Minneapolis:

James and Klock Christian

Publishing

Co., 1977. Lange, John Peter,

ed. "Ecclesiastes." In

Commentary on the Holy Scriptures.

Vol. 7. Reprint (25 vols, in 12). Grand

Rapids: Zondervan Publishing House,

1960. Laurin, Robert.

"Ecclesiastes." In *The*

Wyclife Bible Commentary. Chicago:

Moody Press, 1962. Leupold,

H. C. *Exposition of Ecclesiastes*. Grand Rapids: Baker Book

House,

1952. MacDonald, William.

Chasing the

Wind. Chicago: Moody Press, 1975.

